

C

8131

M. kir.
honvéd központi
könyvtár.

M. kir. honvéd központi könyvtár
Budapest IV., Váci-utca 38. I. emelet.

Helyszám : 27898

Szakbeosztás : **Tudományos**

Mellékletek : _____

Állapot *hiánytalan.*

Kivonat a kölcsönzési szabályokból:

A kölcsönvett műveket 1 hónapon belül vissza kell adni. A műveket másoknak továbbítani tilos. A kölcsönző a könyvek teljességéért, a vasuti és postai szállítás okozta esetleges károkért felelős és kártérítésre kötelezett

A könyvekbe sem tűnlával, sem ironnal semmit bejegyezni nem szabad.

Muk 1613
C 8131

27898

KIMAGASLÓ VITÉZKEDÉS GYORSTŰZ ÉS VÁGTA

KÉT HEVES CSATANAP EMLÉKE
AZ 1914–18 ÉVI VILÁGHÁBORÚBÓL

Írta: *Vitéz Bekény Rudolf.*
ny. társaság.

Agárdi H.

12. M. kir.
honvéd központi
könyvtár
Budapest
IV., Váci-u. 38. L.

36.002/9 K-43

BUDAPEST 1942

Felelős kiadó: vitéz Békéssy Rudolf
Madách-nyomda Felelős vezető Tobik István

HONVÉD ÁGYUSÜTEG KIMAGASLÓ VITÉZKEDÉSE

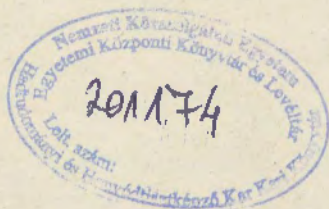
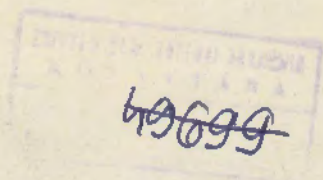
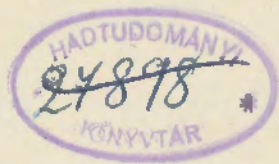
IRTA ÉS KÖZÖLTE: A HADILEVÉLTÁR A MAGYAR
KATONAI SZEMLÉ-BEN

FEGYVERTÉNYEM ZABLOTOWCE-NÁL

IRTA: VITÉZ BÉKÉSSY RUDOLF NY. TŰZÉREZREDES
AZ ESEMÉNYEK IDEJÉBEN: RAPP RUDOLF FŐHADNAGY

JÓL VÉGZETT MUNKA UTÁN.

HONVÉD ÁGYUSÜTEG KIMAGASLÓ VITÉZKEDÉSE

IRTA ÉS KÖZÖLTE: A HADILEVÉLTÁR

KIMAGASLÓ haditetteket felölelő leírásaink keretében ez alkalommal a volt budapesti 1. honvéd tábori ágyúszereg 1. ütegének dicséretesen derekas magatartását ismertetjük. Ezt az üteget — akkor még mint főhadnagy — vitéz Békéssy Rudolf ezredes vezette,¹ aki a Dnyeszter és Stryj folyók szögében válságos helyzetbe sodródott honvéd csoportunk kiválóan eredményes támogatásával és az ütegnek az utolsó tölteny kilövéséig történt vitéz és bátor kitartásával oly vitézi tettet vitt véghez, mely honvéd tűzértségünk legszébb világháborús tettei közé sorol. Amit Békéssy fhdgy. mint ütegparancsnok 1915 június 7-én és 9-én véghezvitt, követésre méltó példát jelent. Ezért örömmel ragadjuk meg az alkalmat, amikor a Zablotowce körül vívott harcokban tanúsított magatartását és érdemeit ismertetjük.

Az események földrajzi helyét és környező általános helyzetét az 1. sz. vázlat mutatja. Lényege az, hogy Bothmer gróf, bajor kir. gytbk. hadteste átjutott a Dnyeszter-en és Bursztyn és Rohatyn irányában támadó hadosztályaival június 7-én délig a vasúti vonalon túl szorította vissza az orosz XVIII. hdt. csapatait.

A hadtesttől nyugatra Szurmay altb. csoportja harcolt. Szélső keleti szárnyán, a Stryj folyótól keletre illetve Zydaczów-tól délre, a volt pécsi 19. h. gy. e. III. zászlóaljja biztosított.

A Bothmer hdt. és a Szurmay csoport között hézag volt, amelybe a hadsereg parancsnoka Linsingen gytbk. a Szurmay csoporttól elvont 40. honvéd hadosztályunkat iktatta. Innen a hadosztály zömét még június 6-án Zyrawa területére, majd másnap 7-én a Bothmer hadtest nyugati szárnyára vonták és Bothmer gyal. tábornoknak rendelték alá, aki viszont a repülők jelentései szerint vasúton érkező és Chodorów-nál gyülekező orosz tartalékok ellentámadásával számolva, a hadtest szárnyának és oldalának biztosítására rendelte a hadosztályt.

A 40. h. ho. zömének elvonásakor a Dnyeszter és a Stryj folyók közti terepszakaszhban egy önállóított biztosító csoportunk maradt vissza, mely eredetileg a pécsi 19. h. gy. e. II. és a volt budapesti 29. h. gy. e. II. és III. zászlóaljból, valamint Békéssy fhdgy. ágyús ütegeből állott. A csoport feletti parancsnoksággal Nagel Manó alezredest, a 29. h. gy. e. akkori parancsnokát bízták meg. Június 6-án este 21 órakor Szurmay altb. — mint a csoport előljáró parancsnoka — a Zydaczów-

¹ Az események idején *Rapp Rudolf*.

tól délre biztosító 19./III. zászlóaljbat is Nagel alezredesnek rendelte alá.

A csoport részletes helyzetét a 2. sz. vázlat mutatja. Jobbszárnya Zuraków-tól keletre a Bukawina-ra vezető utat zárta el. Balszárnya Hnizdyczów északi végénél állott.

A biztosítandó terepszakasz 10 km széles, teljesen sík, részben legegőkkel, részben már kalászbaszőkő búzaföldekkel borított terület volt, amelyet a mélyedés peremén fekvő Zablutowce északi szélén épült házak, pajták, kazlak tetejéről, északi irányban igen jól lehetett áttekin

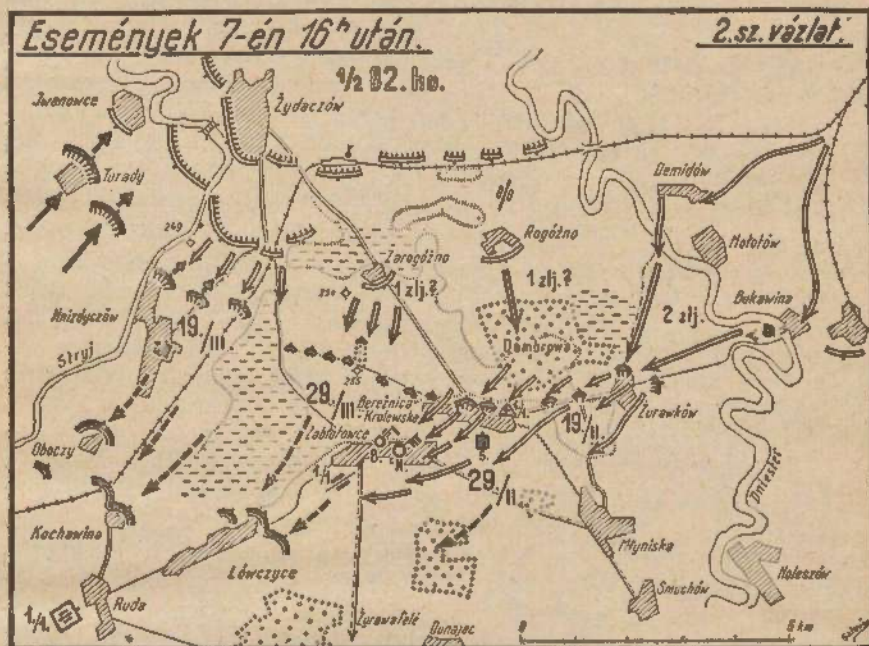

teni. A jobbszárny előtt elterülő Dambrowa erdő ellenben kellemetlen, a betekintést és kilövést gátló akadály volt.

Az orosz főállást Żydaczów-tól keletre, a 3—4 m magas vasúti töltésen és nyugatra a Stryj mentén hídfő módjára építették ki. Harcelőrsök Rogóznó — Zarogóznó — 249-es m. p. vonalában álltak. Közlebbi részletek a 2. sz. vázlatból olvashatók ki.

A kijelölt vonalat a csoport négy zászlóalja egyenes vonalban egymás mellett, mélységi tagozás nélkül felaprózott erőkkel szállta meg. Mélyebb fedezékek, drótakadályok nem voltak. Az egyes csatárok egyszerű lövészteknőkben — 10—15 méterre egymástól — ásták be magukat. Az egyedüli tartalékot, mely Nagel alezredes rendelkezésére állt, a 29/5. szd. alkotta. Az oroszok harcelőrsőkkel, járőrökkel és figyelőkkel tartották fenn az érintkezést. A csoport harci állományát a június 7-én reggel felterjesztett létszámjelentések szerint összesen 2522 főt, illetve kereken 1900 puskát, 8 géppuskát és 3 ágyút tett ki.

Békéssy fhdgy. ütege Zablotowce nyugati végétől délre fölővő-iránnyal Zagoróžno felé — vonult fel. Tüzét Békéssy fhdgy. Zablotowce északi széléről, az egyik ház padlásáról vezette, ahonnan a Beznica Królewska keleti végétől nyugatra eső terepet igen jól áttekinthette. Kisegítő megfigyelője az említett helység északkeleti végénél volt, ahonnan a Dambrowa erdő szélei és Zurawków felé betekinthezett. Az óriási célterület szemmel tartásában Cziegler István hdgy. az üteg mozdonyos tisztje is segédkezett.

A harci események június 7-én hajnalban azzal kezdődtek, hogy a vasút és a Stryj folyó között két km kiterjedésben biztosító 19/III. zlj. — felsőbb parancsra — támadást kezdett. Előretörése azonban nem sikerült. Az oroszok Hnizdyczów közvetlen közelébe vetették vissza a zászlóaljot, melynek két századát és géppuskás osztagát bekerítették és foglyul ejtették. Az üldözést azonban nem folytatták. Hnizdyczów közelébe érve a zászlóalj maradványaival szemben megálltak.

Az orosz ellentámadással egyidejűleg, hajnali 4 óra körül, egy másik kb. 2—3 századra becsült csoportjuk Zagoróžno felől a 255-ös m. p. irányába tört előre. Ez a támadás azonban Békéssy fhdgy. ütegeinek kiválóan szabatos és igen hatásos tüzében már csirájában összeomlott. Ez volt az ütegek ezen a napon véghezvitt első jelentőségteljes sikere! Az oroszok megtorpantak, majd gyors iramban Zagoróžno-ra menekültek vissza.

A támadás kivédése után nyugalom állt be, amelyet csak az orosz harcélőrsőkkel csatározó járőreink lövöldözései szakították meg.

Délben egy Rogóznó-tól északra felvonult, egyébként pedig helyzetileg közelebről meg nem állapítható űteg nyitotta meg a tüzet, mely a védővonal több pontjára, de főleg jobbszárnyunk főbb pontjaira lőtte be magát. Ugyanezt tette azonban Békéssy fhdgy. is. A fontosabb pontokra sorjában megállapította és ellenőrizte a löelemeket és a Dambrowa erdő délnyugati szegélyén észlelt mozgás miatt különösen a 19/II. zlj. támogatására és az erdőből várható előretörések kivédésére készült fel. Biztosra vette ugyanis, hogy az oroszok előbb-utóbb az erdőn át fognak támadni. Ezt a szándékukat egyébként az orosz űteg belövése is elárulta.

A támadás első jeleit 16 óra körül lehetett felismerni. Ekkor az oroszok Rogóznó-ról észrevétlenül előregyülekeztetett több századdal az erdő déli és délnyugati szélén bukkantak fel, ahonnan élénk tűz alá vették a 19/II. zászlóaljnak a Zurawków és Bereznica Królewska közti út mentén biztosító osztagait. De rövidesen a Bukawina-nál és Demidów-nál levő gázlókön átvont erőkkel is központiasan a csoport Zurawków-nál álló szélső szárnya ellen támadtak. Ezt az újonnan felbukkant ellenséget a zlj. parancsnoka, Pöcze Miklós százados, két zászlóaljra bocsátta, úgyhogy e túlerővel szemben a 19/II. zlj. Zurawków-nál biztosító századát már eleve a helységtől nyugatra elterülő terephullám keleti szélére kellett hátrakanyarítania.

Mindezekről értesülve Nagel alezds, aki Zablotowce temploma közelében tartózkodott, arra utasította Békéssy főhadnagyot, hogy a Zurawków-ra támadó két zászlóaljat az űteg tüzével fogja le. Amikor azonban Békéssy fhdgy. jelentette, hogy a Zurawów-tól keletre levő területre nincs betekintése, Nagel alezds azzal egészítette ki parancsát, hogy akkor hajtson végre állásváltoztatást.

E parancs végrehajtásának megvilágítása szempontjából szükséges rámutatnunk, hogy az űteg legfőbb feladatát az egész gyalogsági vonal támogatása alkotta s ezért történt, hogy az űteg már eleve a 10 km széles harcterület közepén ment tüzelőállásba. Nagel alezds. legutóbb adott parancsára tehát azt kellett fontolóra venni, vajjon célszerű-e, hogy az űteg a már folyamatban levő ellenséges támadás alatt állást változtasson s ezzel elvesse a széles célterület számos vonatkozási pontjára megállapított és ellenőrzött löelemeket, avagy másképp tegyen eleget a parancsnak. Békéssy fhdgy. úgy határozott, hogy a kapott parancs ellenére az eddigi tüzelőállásban hagyja, illetve egyszerűen csak északkeleti irányba, főlvőiránnyal a Dambrowa erdő délnyugati sarka felé fordítja az űteget. Kisegítő megfigyelőjét Bereznica-Królewska északkeleti sarkánál hagyta, maga pedig pillanatok alatt egy kiugró magas pajta tetejére helyezte át főfigyelőhelyét, ahonnan keleti irányba is jó kilátása volt. Zurawków mögé azonban ekkor sem láthatott. E terület tűz alá vételére egyébként már nem is igen kerülhetett a sor, mivel az oroszok időközben az arcvonalt több más pontjával szemben oly élénken és lendületesen kezdtek támadni,

hogy gyors lefogásuk, a célok sokasága mellett teljesen lekötötte az üteget.

Az tehát, hogy az üteg a helyén maradt, helyesnek bizonyult és a későbbi események szempontjából is jelentőséggel bírt.

A jobbszárny ellen irányuló központosias előretöréssel párhuzamosan ugyanis az oroszok 16 óra 30 körül Zarogóznó felől újból a 29/III. zlj. védőkörlete ellen támadtak. Támadásuk tehát széles arcvonalon három csoportban: Zurawków, Bereznicza-Królewska északkeleti sarka és a 255-ös m. p. irányában, — mintegy négy zászlóaljra tehető össz-erővel — indult meg. Súlya, a felsodrás szándékával, a csoport jobbszárnya ellen irányult. Ezért tehát Békéssy fhdgy. az oroszok első felbukkanásától kezdve, gyorsan és hajlékonyan alkalmazott élénk tűzcsapásokkal elsősorban is a Bereznicza-Królewska ellen és attól keletre támadó célokat vette tűz alá. Ezt pedig oly ügyesen és hatásosan tette, hogy az oroszok küzdői számos helyen megtorpantak, sőt helyenként visszafordultak és az erdő széle mögé menekültek.

Az erdő délnyugati sarkából Bereznicza-Królewska keleti vége ellen támadó ellenség eredményes feltartóztatásában az ütegek kimagasló érdeme volt. Szabatos tüze kiválóan érvényesült. De mivel a szóbanforgó feladat teljesen lekötötte az üteg tűzerejét, Békéssy fhdgy. a 19/II. és 29/III. zászlóaljak ellen támadó célok sokaságát csak időnként — rövid, pillanatnyi gyorsasággal — rájuk vetett tűzcsapásokkal lőhette. Ennek is volt haszna, de végeredményben kevés volt ahhoz, hogy az oroszok feltartóztatása e zászlóaljakkal szemben is tartós eredménnyé váljék.

A Zurawków-tól nyugatra elterülő terephullámon megkapaszkodott 19/II. zlj. vitézül tartóztatta fel a mindközelebb jutó orosz túlerőt. 17 óra körül azonban az oroszok már átkarolták a zászlóaljat, mely 17 óra 30-ig eltartott súlyos harcban végül is felörlődött. A támogatására ellentámadásra rendelt 29/5. szd. felerésze és a 29/II. zlj. géppuskás osztaga sem hozott mentesítést, sőt ez a félszázad is a géppuskákkal együtt elpusztult. Az oroszok bekerítették és foglyul ejtették őket.

A zlj. harcterületébe az üteg nem hathatott. A főfigyelőhelyéről való közvetlen betekintés hiányzott. A sűrű gabonaföldekkel borított területén kavarodásszerűen lefolyó eseményeket sem lehetett élesen megfigyelni. A segédmegfigyelő figyelmét pedig a Bereznicza-Królewska ellen meginduló támadás kötötte le.

Igy Békéssy fhdgy. a szélső keleti szárnyon lefolyó harcot nem támogathatta. De annál hatásosabban lőtte az erdő sarkából Bereznicza-Królewska ellen, valamint a 29/III. zlj. ellen támadó ellenséget. Gyorsan, szabatosan és kiváló hajlékonysággal, a mindenkor legfontosabb célokra irányított pusztító tűzcsapásainak ekkor is pompás hatásuk volt. Az oroszok hol itt, hol ott felbukkant osztagai szinte sorjában megtorpantak és a támadás folytatása helyett, nem egy helyen — észrevehető sietséggel — beásták magukat. Ennek viszont igen nagy jelentősége volt, mert az üteg kiválóan eredményes tüze nagyban növelte szorongatott gyalogságunk önbizalmát és erkölcsi ellenállóberejét,

úgyhogy ott, ahol küzdőink már-már meghátráltak — az űteg nagy-szerű tőzhatásának és támogatásának láttára — embereink ismét az elhagyott fedezékeikbe mentek előre. Az űtegnak ebben megnyilatkozó érdemét, a gyalogság jelentései és szemtanúi nyilatkozatok egyaránt igazolják.

18 óra körül a 19/II. zlj. megmaradt részei — a Zablotowce-től délre elterülő erdő irányában folyó hátrálásuk alatt Mlyniska és Zablotowce között az út vonalában kapaszkodtak meg. Ugyanakkor a 29/III. zlj. túlerők fel nem tartóztatható nyomásának engedve Zablotowce nyugati vége irányába kezdte meg a hátrálást.

A két zlj. között a 29/II. zlj. Bereznica-Królewska északi szélén vitélzűl kitarított és az erdő délnyugati sarkából támadó ellenséget tartóztatta fel. Ebben Békéssy fhdgy. űtege továbbra is kiválóan támogatta. Ámde az oroszok kelet felől érvényesűlő átkaroló támadása elől ennek a zászlóaljnak is hátrálnia kellett. Így tehát Zablotowce szélére ment vissza, ahol úgy-ahogy újabb ellenállásra helyezkedett el. Ezalatt Békéssy fhdgy. a Bereznica-Królewska déli szélén felbukkanó célokat vette tőz alá, amellyel az ellenséget hatásosan lefogta, az oroszok ismételten megkísérelt előretöréseit megakadályozta s így időt szerzett arra, hogy a 29/II. zlj. Zablotowce északi szélén megkapaszkodjék. Amikor pedig 18 óra 30 körül 2—3 orosz század Bereznica Królewska nyugati részéből hirtelenűl előre tört, Békéssy fhdgy. tűstént rájuk összpontosította űtege tőzét és a csak kifejthető legnagyobb tőzgyorsasággal megállította ezt a támadást. Az oroszok földrevetették magukat, részint pedig visszamenekűltek a falu széle mögé. Néhány perc mulva megismételték az előretörést, azonban az űteg kiválóan fekvő tőzcsapásai ismét földre teperték őket.

Időközben, a keleti irányból súllyal Zablotowce keleti vége irányában támadó orosz erők behatoltak a faluba, amire a 29/II. zlj. szárnyán csakhamar súlyos helység harcokra került a sor. Erről értesűlve Békéssy fhdgy. arra kérte Nagel alezredest, — aki e válságos harc-helyzet idejében mellette, a megfigyelőjében tartózkodott — rendelje el Zablotowce minden áron való tartását. Már csak azért is, hogy az űteg megmaradhasson helyén és a tőz megszakítása nélkül támogathassa a falu északi szélén megkapaszkodott küzdőket, akik a Bereznica-Królewska felől újból és újból meginduló előretörésekkel szemben kitartanak.

Zablotowce tartását Nagel alezds. el is rendelte. Ámde az oroszok a falu keleti részében mind hátrább szorították honvédeinket s ezzel a falu északi széle mentén álló arcvonalat is kezdték felsodorni. Ebben a válságosra forduló helyzetben Békéssy fhdgy. elhatározta, hogy amíg lőszere tart, helyén marad az űteggel és az utolsó lővésig fedezi gyalogságunk visszavonulását. Ha pedig elfogyott lőszere, Lowczyce felé megy vissza. Így tehát rendűletlenül folytatta a tőzet. A csak lehetséges legnagyobb tőzgyorsasággal feltartóztatta a Zablotowce északi széléhez már 100—120 méterre eljutott ellenséget, ami által lehetővé tette, hogy a 29/II. zlj. és a 29/III. zászlóaljnak a falu nyugati részében megkapaszkodott küzdői még idejében elváljanak az ellenségtől és a

falu belsejébe hátrálva megkezdhessék — a reménytelen helyzetükből szükségessé vált — visszavonulásukat.

Amikor pedig Lowczyce északkeleti vége felé hátráló gyalogságunk utolsó osztagai már túljutottak az útegen és ugyanakkor a helységet megkerülő oroszok mintegy 200—250 méterről meglepetésszerűen tűz alá vették — a gyalogsági biztosítás nélkül, magára maradt — üteget, Békéssy fhdgy. kartácstűzzel állította meg őket. Ekkor lőtte ki lőszerét az üteg az utolsó lövésig. Utána felkapcsolt és egyiramban Lowczyce-re vágta. Elvonulása alatt az üteget az orosz gyalogság mindkét oldalról jóideig élénk tűzzel üldözte; ez azonban szerencsére néhány tűzér és ló könnyű megsebesülésénél nagyobb bajt nem okozott.

Lowczyce-re érve az üteg rendezkedett, majd a lőszer kiegészítése céljából Ruda-ra ment vissza. Ezzel június 7-i működése lezárult. A gyalogság Lowczyce, Kochawina, Oboczy területén gyülekezett. Az oroszok nem üldözték, hanem Zablotowce — Hnizdyczów déli vége általános vonalában beásták magukat.

Az a példásan derekas és eredményes támogatás, amelyet az üteg a reggeli és délutáni támadások kivédése alatt kifejtett, a csoport arcvonalán mindenütt osztatlan elismerést váltott ki. Békéssy fhdgy. kiválóan körültekintő és a pillanatnyi helyzetekhez alkalmazkodó tűzvezetésével kiváló érdemeket szerzett. Kevésbé tevékeny és kevésbé elszánt ütegparancsnok vezetése alatt hamarabb és bizonyára még nagyobb bajok keletkezhettek volna. Az a körülmény pedig, hogy Békéssy fhdgy. a hátráló gyalogság védelmére az utolsó lövésig kitarított és márcsak a gyalogság után — utolsónak — ment vissza, azt igazolja, hogy őt és üteget a tűzéréség dicső hagyományainak szelleme hatotta át. Készséggel, vitézül és bátran vállalta a kitartással járó kockázatot! A gyalogság viszont őszinte köszönettel róta le elismerését.

A harc utolsó mozzanata alatt, vagyis akkor, amikor Békéssy fhdgy. az ellenségtől való elválást, az oroszoknak élénkebb tűzzel való lefogásával tette lehetővé, az üteg kereken 30 percen belül — tűzszünetek, illetve a lövegek pihentetése nélkül — 500 lövést adott le. Ez a rendkívüli tűzgyorsaság a megengedett tűzgyorsaság háromszorosát jelentette, amit azonban a fennálló harcászati helyzet és az oroszok gyors lefogásának szükségessége tökéletesen indokolt.

Június 8-ára virradó éjjel az oroszok Rogóznó — Zagoróznó — 249-es m. p. vonalába visszamentek, úgyhogy Nagel alezds. ellentámadásra rendelt csoportja, június 8-án délig — harc nélkül — a 7-én feladott védővonalat megszállhatta. Az egyes zászlóaljok lényegében az előző napi védőkörleteikbe kerültek vissza. Békéssy fhdgy. ütege is a volt tüzelőállásában helyezkedett el. A csoportot, — mely június 7-én állományának 50%-át veszítette — az alsóausztriai 21. vadász zászlóaljjal és a 43. porosz gy. e. menetszázádával, valamint a volt kolozsvári 35. ágyúezred menetütegével erősítették meg. Erőttöbbletet ezek nem jelentettek, mert lényegében csak az előző napi veszteségeket póolták. A kiterjedés sem csökkent. A megszállás módja sem változott. Súlyképzés nem történt. Orosz támadás esetén már eleve a 7-i események megismétlődésével kellett számolni. Minthogy pedig valószínűk

látszott, hogy az oroszok újbóli támadásuk esetén, megint csak a jobbszárny ellen fognak előretörni, a menetűteget e szárny mögött, Mlyniska északnyugati végénél rendelték tüzelőállásba. A csoport feletti parancsnokságot, mint rangban legidősebb törzstiszt Baumann József alezds, a 21. vadász zlj. parancsnoka vette át, akinek a két ágyús űteg közvetlenül volt alárendelve.

Különösebb harci tevékenység nem volt ezen a napon. Felderítőink időnként fel-felújuló lövöldözéseitől eltekintve, nyugalom volt. Az orosz űteg 18 óra körül a védővonal egyes helyeit és Zablotowce-t vette bénítótűz alá, de 21 órától kezdve, végig a csoport egész arcvonalán, ismét csend állott be.

Június 9-ére virradó éjjel is nyugalom volt. Hajnali 3 óra körül a csoport jobbszárnyán rövid ideig tartó lövöldözés szakította meg a csendet. Jelentősége nem volt. De ugyanakkor Baumann alezds. már tudta, hogy erős tartalékkal táplált ellentámadások hátrálásra kényszerítették a Bothmer hadtestet és Szurmay altb. csoportjánál is a 7. ho. ellen erős támadás indult meg. Valószínűnek látszott tehát, hogy az oroszok a saját csoport ellen is előbb-utóbb támadni fognak. Ez nem is késett sokáig, mert 10 órakor megindult az oroszok előregyülekezése. 12 óra körül pedig a vasútvonal felől szivárogtak előre apró csoportok a Zarogóznó-tól északra elterülő, egyébként részünkről be nem látott mélyedésbe. Körülbelül egy órával később a Dambrowa erdő és Zarogóznó közötti területen sűrű rajvonalak bukkantak fel, amelyek egyenesen déli irányban, a 29/II. zlj. védőkörletét közelítették meg.

Időközben az erdő déli széle előtt is igen erős rajvonal tűnt fel, amelyet azonban a Békéssy-űteg és a Zaka Jenő fhdgy. parancsnoksága alatt álló menetűteg összpontosított tüze pillanatok alatt az erdőbe visszazužott. A Zarogóznó-tól délre támadó csoportot ezalatt géppuskáink tüze, majd pedig a Békéssy-űteg tűzcsapásai állították meg.

14 óra felé kétségtelenné vált, hogy az oroszok a csoport egész arcvonalát mindjobban sűrűsödő rajvonalakkal közelítik meg. Ezeket az előretöréseket Békéssy fhdgy. sorjában pontosan megfigyelte és azonnal hatásosan lőtte. Az eredmény ekkor sem maradt el, mert az oroszok ott ahol az űteg tüze érte őket, nyomban megálltak és a magas búzában lehasáltak. Ugyancsak ekkor történt, hogy az űteg néhány lövéssel kilőtte helyéről a Rogóznó-tól északra állásban maradt orosz űteg megfigyelőjét, aki Zarogóznó egyik épületének tetejéről figyelt.

15 óra körül túlerők visszavetették a szélső nyugati szárnyon álló 19/III. zászlóaljbat. Erre Békéssy fhdgy. nyomban igen hatásos tűzzel oldalba fogta a zászlóaljbat szorongató ellenséget és hosszantozó tűzével meg is állította az oroszokat. Ámde azok tartós lefogásáról nem lehetett szó, mert az arcvonal fennmaradó részének támogatását nem hanyagolhatta el. A több mint 6 km széles célterületen sűrűn felbukkanó egyéb célokat is sorjában tűz alatt kellett tartania.

16 órakor Baumann alezds. jelentést kapott, hogy 2—3 orosz zlj. — a későbbi megállapítások szerint egy teljes, hadiállományon levő orosz gyalogezred — Bukawina-nál átgázolt a Dnyeszter-en és — akár csak 7-én történt — Zurawków felé nyomul előre. Ez a jelentés igaznak bizonyult. Az oroszok tehát megismételték 7-i támadásukat. Világos volt, hogy ez alkalommal is felsodorják az arcvonalat, azaz a csoport éppoly elnyertelen helyzetbe került, mint aminőből 48 órával korábban, hátrálással kellett kimenekvést keresnie.

E benyomás hatása alatt Baumann alezds a Zablotowce keleti végére vont német menetszázaddal erősítette meg a 19/II. zászlóalját és egyuttal a Mlyniska-n levő német Gárda utászszerződöt is a zászlóaljhoz irányította. Ámde még mielőtt ez a két század a zlj. közelébe jutott volna, az oroszok 17 óra körül, hirtelenül, egyszerre megindított lendületes rohamban visszavetették honvédeinket, akik erre éppen úgy, amiként azt 7-én tették, a Zablotowce-től délre elterülő erdő irányában mentek vissza.

Ekkor Baumann alezds. a 21. vadász zlj. Bereznica-Królewska déli szélén még rendelkezésre álló két századát rendelte ellentámadásra, míg a két üteget az utóbbi támogatására utasította.² Az ellentámadás azonban nem érvényesült. A vadászok nem tudták a Zurawkow és Bereznica-Królewska közötti terephullámra feljutott erős ellenséget visszavetni. Ellenben a menetűteg — mely kezdettől fogva késleltette az oroszok előrejutását — szabatos hosszantozó tüzével arra kényszerítette az ellenséget, hogy a Mlyniska-ról észak felé vezető országút menti árokban keressen menedéket. Békéssy fhdgy. ütege pedig — amint azt már 7-én is tette, szakadatlanul és hatásosan azokat az erőket lötte és fogta le, amelyek az erdőből Bereznica-Królewska, valamint a vadászszázadok északi oldala ellen támadtak.

A továbbiakban a jobbszárny helyzete a Mlyniska és Bereznica-Królewska keleti vége közötti területen, általában a lecsapoló vizesárok vonalában, majd később amögött, az erdőcskénél állandósult. A menetűteg kiválóan hosszantozó tüzével, északi és északnyugati irányban továbbra is lefogta a jobbszárny ellen támadó oroszokat. A válság azonban nem enyhült. Az oroszok túlereje miatt a helyzet súlyosbodásával kellett számolni.

18 óra körül Zarogóznó-tól délre, valamint az erdőtől nyugatra elterülő búzaföldek lepléből, újabb sűrű rajvonalak bukkantak fel, amelyek azonban ez alkalommal öt lépcsőben követték egymást. E tömeg láttára Békéssy fhdgy. tisztában volt azzal, hogy a támadók ekkora sokasága legázolja gyenge vonalunkat, ha ütegeivel azonnal széjjel nem veri az ellenséget. Ezért tehát pillanatok alatt teljes tüzerejével ezekre az új, sűrű célokra vetette tüzét, amellyel azonban az egész arcvonalon egyszerre támadó és csakhamar rohamra induló ellenséget nem tudta feltartóztatni. A széltében-hosszában felhangzó hatalmas rajtázás és a

² A vadász zlj. másik két századát, Szurmaj altb. parancsára már korábban a Stryj folyótól nyugatra szorongatott 128. dd. támogatására kellett útbaindítani.

rohamozók sűrű sokasága megbénította a 7-i események bomlasztó hatása alatt álló és most is csak gyéren felaprózott osztagokban, — tartalékok támogatása nélkül — védekező gyalogságunk ellenállóerejét. Az oroszok rohamai sikerültek. Tömegeik legázolták honvédeink — számban és tüzérobén egyaránt gyenge — vonalát. Azok, akik vitézül vívott közelharcok és kézitusák után még megmaradtak, dél-nyugati irányban özönlöttek vissza.³ Megismétlődött tehát az, ami már június 7-én, szinte mindenben azonos módon lejátszódott.

Békéssy fhdgy. űtege ebben az aggasztóra fordult helyzetben rendületlenül kitartott a helyén és szakadatlanul lölte a sűrűn mutatkozó nagykiterjedésű célokat, amelyekben nem kellett válogatnia. De mivel végül is sem előtte, sem mellette már egyetlen gyalogos sem volt, aki az űteget további harcában biztosíthatta és támogathatta volna, Békéssy főhadnagynak határoznia kellett, feláldozza-e űteget a gyalogság védelmében, avagy maga is visszavonuljon-e. Meggyőződése az volt, hogy az űteg önfeláldozása árán sem tudna a helyzetet segíteni! Ebben igaza is volt. Ezért tehát azon kellett lennie, hogy az űteg megmentéséről gondoskodják; ehhez viszont a fennálló helyzetben már csak percei voltak.

Csak egyetlen útja volt. Az út Zyrawa-ra. Łowczyce-től az oroszok már elválták az űteget. Ezért tehát Baumann alezds. engedélyével felkapcsolt és az oroszok szeme láttára, illetve a falu ritka házsora mögött némileg eltakartan a Zablotowce-től Zyrawa-ra vezető úthoz vágtaát. Ám alig jutott 200 méterre a falu szélétől, kelet felől mintegy 300 méterről élénk gyalogsági oldaltűzbe került.

Az élőveg rudas-nyerges lovát halálos lövés érte. A ló össze-rogyott és a mozdony alá került. Odaszorulva a többi vágtaátó ló még kb. 100 méterre vonszolta, míglen a löveg az út közepén elakadt. Ekkor a 2. löveg vágtaában jobbra akart kitérni, de a keskeny úton a jobboldali árokba fordult. A 3. löveg balra kísérelte meg a kitérést, de a baloldali árokba zuhant. A löszerkocsik és egyéb járművek, amelyek a lövegeket gyors iramban követték, a hirtelen megállás következtében mind egymásra torlódtak. A lövegek és járművek helyén, alig egy percen belül, iátrángokba kuszált lovak és emberek sokasága hempergett.

Ezt látva az oroszok még élénkebb tűz alá vették a tömegbe verődött űteget.

Ekkor Békéssy fhdgy. tisztaában lévén azzal, hogy csakis személyes parancsnoki példaadásával mentheti meg a helyzetet, az űteg végéről az élre ugratott, majd az oroszok pusztító tüzével mitsem törődve, bátorítás céljából lóháton maradt. Azzal a kiáltással pedig hogy: „*Vagy megmentjük az űteget, vagy itt halunk meg valamennyien!*” helyreállí-

³ Így a jobbszárny a Dunajec-től északra és nyugatra elterülő erdőkön át, a Zablotowce-ről meghátrált erők déli irányban, a szélső balszárnyon levő csapatok Kochawina felé mentek vissza. Mlyniska-ról az időközben oda beérkezett német csoport (hat gyal. szd. és egy űteg a német 3. Gárda hadosztálytól) Collani őrgy. parancsnoksága alatt Smuchów-ra ment vissza. Zaka fhdgy. űtege vele tartott.

totta a pillanatnyilag támadt riadalmat. Mindenki látta őt! Határozott parancsoló hangját minden katonája hallhatta! Vitéz, bátor és határozott fellépése, de nem kevésbé erélye és példaadása nem maradt hatás nélkül.

Cziegler István hdgy. és dr. Véssei Ede tart. hdgy., az üteg akkori tisztjei, valamint az üteg legénysége, — minden sietség ellenére — példás fegyelmezettséggel és összefogással munkához láttak. Az istrángokat elvágták, a mozdonyokat lekapcsolták, a lövegeket és járműveket egyenként gyors egymásutánban szabaddá tették és egy, két, vagy három lóval — úgy-ahogy szükségképpen fogatolva, — tovább vontatták a lekapcsolt lövegeket, mozdonyokat és járműveket. A hajtótűzerek nagy része ekkor már csak szőrén lovagolt.

E néhány, — de mégis mennyire hosszú perc alatt — Békéssy fhdgy. lóháton maradt és rendületlen nyugalommal intézkedve, megvárta az utolsó löveg szabaddátételét. Amikor azonban látta, hogy az árokba fordult 3. löveget a mellette épségben megmaradt öt tüzér nem tudja az árokból az úttestre feltolni és Steidl József főtüzér, lövegirányzó aggodalmában azt kiáltotta feléje, hogy: „Főhadnagy úr! nem bírjuk!“, Békéssy fhdgy. tüstént leugrott lováról. Lovát Véssei hadnagynak adta át és maga is nekifeküdt, hogy a löveg megmentésén segítsen. Egészségtől duzzadó, kisportolt, kiválóan izmos fiatalember lévén, őt tüzérelével együtt és az izmok teljes megfeszítésével, bár nehezen, de mégis feltolták a löveget az úttestre. Utána pillanatok alatt befogták a lövegnek még épségben maradt három lovát, majd vágtaiban elvontatták ezt a löveget is.

Végül azonban hátra volt még az a mozdony, amely alá az elhullott rudas-nyerges ló volt beszorulva, de amelyet Békéssy fhdgy. hasonlóképpen, minden áron meg akart menteni. Egész munkát akart végezni, akárcsak Szerbiában, ahol 1914 decemberében, teljesen magárahagyatva, 24 órán át toronyirányban vergődött vissza ütegeivel, míglen válságos helyzetben a löszerkocsik és egyéb járművek visszahagyása árán, a megmaradt hátsólovaknak a lövegek elé való befogásával mentette meg mind a hat lövegét.

Tehát most is személyesen, az utolsónak visszamaradt három tüzérével együtt szabaddá tette a mozdonyt. Utána lóra kapott és trombitásával maga is elváltázott. Üteget Zyrawa-nál érte utól, ahol megtörtént az első rendezkedés. Zyrawa-ról azután — tekintettel arra, hogy Baumann alezds. csoportja Stryj irányában, a Szurmaj-csoport jobbszárnya felé folytatta a hátrálást, alkonyatkor ugyanabban az irányban vonult el. Addig Zyrawa-nál maradt, ahol tüzelőállást foglalt és saját kezdeményezéséből a Dnyester déli partjára meghátrált Bothmer hadtestnek Zurawno-ról Stryj felé menetelő járműoszlopait biztosította.

Stryj-be érkezve, tüstént rendbehozta üteget. A szétszakadt, tönkrement szerszámokat helyreállította, a tört rudakat pótolta és löszert is felvételezett, úgyhogy az üteg másnap délután, — bár megcsontított létszámmal, — de teljes tűzerejében újból harcba léphetett

Ezzel lezárjuk ismertetésünket.

Az oroszok az űteg vázolt elakadása alatt, valamint azt követően is, mindvégig élénk tűzzel űldözték az űteget, amelynek sok derék katonája áldozatul esett. Sokan voltak, akik a lövegek kimentése alatt haltak hősi halált és sokan, akiket sebesülten vissza kellett hagyni.

A további hátrálás alatt az oroszok nem űldöztek. Kozák osztagok csak illő távolból követték az űteget, úgyhogy az, lényegében zavartalanul elvonulhatott.

Békéssy fhdgy. a leírt harcok alatt tanusított kimagasló magatartását és érdemeit lényegében abban foglalhatjuk össze, hogy:

Június 7-én, mint a Nagel-csoport egyedüli űtegeinek parancsnoka, kiválóan ügyes és körültekintő tűzvezetéssel igen eredményesen támogatta a széles arcvonalon felaprózottan védekező gyalogságot, majd kimagasló fegyvertényt végrehajtott azáltal, hogy hátrálásra kényszerült gyalogságunkat az utolsó tőltény kilövéséig önfeláldozóan fedezte. Abban, hogy a csoport gyalogsága több, mint két órán át feltartóztathatta a túlerővel támadó oroszokat, Békéssy főhadnagynak és űtegeinek kimagasló része volt.

Június 9-én pedig Békéssy fhdgy. az űteg kiválóan eredményes harcászati vezetésén felül, parancsnoki befolyásának kimagaslóan vitéz és bátor érvényesítésével, valamint személyének haláltmegvető latbavetésével tüntette ki magát. Mert annyi bizonyos — s ezt az űteg tisztjei és legénysége egyaránt igazolta, — hogy veszendőbe ment volna az űteg, ha nem Békéssy fhdgy. áll annak élén és nem úgy cselekszik, mint ahogyan azt a válság percei alatt tette.

Békéssy fhdgy, aki a világháború elejétől mindvégig a harctéren volt és számos más alkalommal is kitüntete magát űtege, majd később tüzéresoportja élén, a leírt két harci napon tanusított kiváló magatartásának elismeréseként a Katonai Érdemérmét kapta. Megelőzően a Katonai Érdemkeresztet már kiérdemelte. A világháború további folyamán a Vaskoronával és a Katonai Érdemérem másodszori adományozásával tüntették ki. Amikor pedig a Mária Terézia Rend káptalanja is elbírálta és értékelte a június 7-én és 9-én tanusított kimagasló magatartását, a Tiszti Arany vitézségi érem odaítélésével juttatta ki-fejezésre magas elismerését.

M. KIR. HADILEVÉLTÁR

FEGYVERTÉNYEM ZABLOTOWCE-NÁL.

IRTA: VITÉZ BÉKÉSSY RUDOLF NY. TŰZÉREZREDES.

AZ ESEMÉNYEK IDEJÉBEN: RAPP RUDOLF FŐHADNAGY.

ELŐSZÓ.

A Hadilevéltár hitelesen megállapította és leírta az 1915 június 7-én és 9-én Zablotowce-nál végrehajtott fegyvertényemet, azt az 1914—18 évi világháború kimagasló haditettei közé sorolta és a Magyar Katonai Szemle 1941. évi júliusi számában közölte úgy, amint azt jelen füzet bevezető cikkében találjuk. Hálás köszönetet mondok a Hadilevéltárnak ezért az én személyemet közel érintő, pontosan megrajzolt közleményért, amely fegyvertényemről élethű képet ad és számomra a legbecsesebb emlék. Engedjék meg azonban, hogy én is mint a cselekmények főszereplője és az üteg parancsnoka családomnak, gyermekeimnek és jóbarátaimnak a történeteket elbeszéljem, nem kizárólag katonai szempontból, hanem úgy, amint azokat a cselekvés idejében átéltem és amint azok most emlékezetemben élnek, hogy ennek során a végrehajtott lelkes tettek részleteit és okozatait is elmondhassam, amelyek engem akkor cselekvésre készítettek és végül a tanulságokra is rámutathassak, amelyek azokból a nagy emberséggel és becsülettel vívott kemény harcokból és nagy teljesítményekből fakadtak.

TÁJÉKOZTATÁS ÁLTALÁBAN.

A Gorlice-i áttörés után az Uzsok-i szorostól megindulva, az oroszokat egy teljes hónapon keresztül fokozott menetekkel és szakadatlan harcra üldöztük. A Dnyeszter vonalán azonban az oroszok már annyira megerősödtek, hogy ellentámadásokba kezdtek. Sőt itt az orosz erők gróf Bothmer német vezérezredes hadtestének Zurawno-tól északkeletre szándékolt vállalkozását — egy nagy megkerülő előretörést egy erőteljes visszacsapással — már meg is akadályozták.

Itt történt, hogy Bothmer vezérezredes előretörésének biztosítására és tüntetésre rendelt önálló harccsoportunkat, amely a Dnyeszter és Stryj folyók közti terepszakaszon berendezkedett, üteggel június 7-én és 9-én az ellenség rajtaütésszerű támadásakor többszörös túlerővel szemben az önfeláldozásig támogattam.

A biztosítandó terepszakas 10 km széles, teljesen nyílt és magas búzavetés miatt át nem tekinthető sík terep volt, amelyre a tűzértségi megfigyelés csak Zablutowce falu háztetőiről volt lehetséges.

Az egész védőszakaszt a hosszú üldöző harcban megfogytakozott 3 zászlóalj biztosította, melyeknek pontos puskalétszáma összesen 1900 puska volt. Ezeket támogatta 8 géppuska és az én ütegem 4 löveggel, melyek közül azonban egy már a harc kezdetén használhatatlanná vált.

Saját állásunk magas kalászba szökő búzatáblákon futott végig drótakadályok és mélységi tagozódás nélkül és csak lövészetknőkkel volt megerősítve. Az egyes honvédek csak 10—15 lépésnyi térközre voltak egymástól, helyenként közbeiktatott nagyobb megszakításokkal.

Az üteg felvonulásakor a széles harcterület közepén rendezkedett be, főlövőiránnyal északra a védőszakasz közepének. Főfigyelőhelyem pedig a falu északi szegélyén egy padláson volt.

Az ellenséges támadás megindulásakor szélső jobbszárnyunkat máris oly erős oldaltámadás érte, hogy az üteggel arcvonalváltoztatást kellett végrehajtanom főlövőiránnyal kelet-északkeletnek a Dambrova erdő déli sarkára. Az egyedül megfelelő figyelőhely pedig, ahonnan a szélső jobbszárny területébe betekinhettem, egy a falu északi szegélyéből kiugró magas pajta volt, amely azonban a lövonalban mintegy 150 méterre a lövegek előtt feküdt, úgyhogy a széles tűzlegyező fölöttem is elnyúlt és azt eredményezte, hogy a célváltoztatás legtöbb esetében a saját lövedékek fölöttem elsivítottak.

Ebben a nehéz harc helyzetben és rendkívül széles védőszakaszban ütegem a harccsoport egyedüli ütege súlyos feladatok előtt állott, de ezeket mind hiánytalanul és buzgón teljesítette. Az ellenség által szorongatott gyalogságot minden rendelkezésre álló lőszer felhasználásával nagy sikerrel támogatta és végül a túlerő rohama elől kitérő, még megmaradt gyalogságunk visszavonulását az utolsó tőlény kilövéséig rendületlen kitarással és önfeláldozással fedezte.

A Hadilevéltár jelen füzet bevezető cikkében a fegyvertényleírásban pontosan ismertetette a harccsoport védelmi harc folyamán a bekövetkezett egymást követő harcmozzanatokat és ezekkel szorosan és minden esetben röviden kifejtette az üteg tűztámogatását, valamint annak közvetlen eredményét és hatását.

Azért ezeket a mozzanatok itt nem óhajtom megismételni, hanem a teljes kép kedvéért ezen a csatanapon ütegem tűzharcát az ellenséges roham kifejlődéséig csak röviden összefoglalva úgy közlöm, amint azt a Hadilevéltár közleményének összefoglalásánál szöveg szerint megállapította. Még pedig:

„Békéssy-Rapp főhadnagy a harccsoport egész védelmi harc folyamán gyorsan, szabatosan, kiváló hajlékonysággal a mindenkor legfontosabb célokra irányította az üteg pusztító tűzcsapásait.

A széles harcterület különböző pontjain fel-felbukkanó egyes orosz osztagok az üteg tűzhatásától sorjában megtorpantak és a támadás folytatása helyett, — nem egyhelyen észrevehető sietséggel — beásták magukat.

Az üteg kiválóan eredményes tüze nagyban növelte szorongatott gyalogságunk önbizalmát és erkölcsi ellenálló erejét, úgyhogy ott, ahol küzdőink már-már meghátráltak az üteg tűzhatásának látára, ismét elhagyott fedezékükbe előre mentek. Az ütegeknek a támadás elhárítására megnyilvánult érdemét a gyalogság jelentései és szemtanuk nyilatkozatai egyaránt igazolják."

A FEGYVERTÉNY.

1915. JÚNIUS 7.

Az elmondott tájékoztatás előrebocsátása után fegyvertényem cselekményeinek tulajdonképeni kezdetéhez értem.

Az emlékezetes nagy időkre visszagondolva, lelki szemeim előtt elvonulnak katonaeletemnek eme legragyogóbb emlékei.

Lássuk, vajjon hogy is történt az akkor a valóságban.

A délután 4 órakor megindult ellenséges támadás mind hevesebb lett annyira, hogy délután 6 órán túl harcvonalunk az ellenséges nyomást már nem bírta ki és a 10 km széles védőszakaszban a védőcsapat kitartó ellenállása, hősi küzdelme és hatásos tüze már elegendő nem volt, úgyhogy az orosz túlerő a szárnyakon keresztül nagy lendülettel előretört.

Ebben a harcban a jobbszárnyon küzdő 19./II. zászlóalj PÓCZE MIKLÓS százados parancsnoksága alatt — amelyet az oldaltámadás leghamarabb és legerősebben ért, — hősi ellenállásban felőrldött. A balszárnyon a 29./III. zászlóalja, — melynek kötelékében DE SGARDELLI CAESAR százados századparancsnok századával keményen küzdött, az üteg támogatása mellett sokáig vitézül tartotta az állást, de végül is a rohamozó orosz gyalogság tömött sorai elől hátrálnia kellett. A középben végül a 29./II. zászlóalj GÉCZY SÁNDOR százados, zászlóaljparancsnok parancsnoksága alatt — bár vitézül kitartott, — az ellenséges átkarolás elől azonban, amely jobbról fenyegette, hasonlóképen hátrálnia kellett. Az orosz túlerő tehát már nem volt feltartóztatható, különösen annak főtámadó csoportja, amely 18 óra 30 perckor már Zablotowce faluba behatolt, ahol a 29./II. zászlóaljjal súlyos helység harcra kezdett.

Ezt az egészen válságosra fordult harchelyzetet megfigyelő helyemről láttam és tisztán áttekintettem. Meg is jelentettem azonnal a közelemben tartózkodó NAGEL EMÁNUEL KÁROLY alezredes harccsoportparancsnoknak és még idejében kértem őt arra, hogy rendelje el a falu feltétlen tartását. Ez meg is történt, ámde az orosz túlerő a faluban mindjobban hátraszorította a hősiesen küzdő 29./II. zászlóaljat, úgyhogy ennek következtében a tőle nyugatra lévő 29./III. zászlóalj részei is megindogtak. Végeredményben az ebből a harcból kikerült és megmaradt gyalogság részei, vágyis a volt küzdőcsapatunknak kb. a fele Zablotowce falu területén át megkezdte a visszavonulást és az ellenségtől elválni igyekezett.

49099.

Ennek a felette válságos helyzetnek a képe, — melyet akkor 15-szörös nagyításban távcsövömön át láttam — mintegy vészes fergeteg, úgy maradt meg emlékezetemben.

Összekeveredett hátráló kötelékek igyekeztek a falu felé, hogy annak a főutcáján végig haladva a házak leple alatt magukat mielőbb az ellenség tűzhatásából kivonják. Ezeket vitézül fedezte a faluban a 29./II. zászlóalj, amely védősávjában háztól-házig, kerítéseken át folyton tűzben szívósan harcolva vonult vissza.

Hátráló gyalogságunkat, amely a figyelőállásom és a lövegállás térközében elhaladt, az ellenség sűrű főtámadó csoportja több sorban élénk lendülettel nyomon követte.

Ez az emlékezetes csatakép még most is élénken visszatükrözi és visszhangozza bennem mindazt, amit akkor láttam és hallottam. Ezekben a válságos percekben hallok visszhangzani harsogó tűzparancsaimat és egyéb rendelkezéseimet, hallok a fölöttem elsivító saját srapeljeink megszakítás nélküli sűrű kérévének állandó suhanását, majd robbanását, mindez a csatazaj pedig a rohamozó oroszoknak időnként fel-feltörő *Hurri-Hurri* csatakiáltásába olvadt.

Ezekben a válságos percekben éreztem, hogy cselekednem kell; — éreztem azt — hogy készen állok bajvívásra: Fűtve és sarkalva mindattól a tettekrekesztéstől és vállalkozókedvtől, melyet mint díjnyertes országos versenytornász és versenytornász a sportban elsajátítottam, — tehát nemcsak mint lelkes katona, hanem mint kipróbált akrobata, egészséges testben, egészséges lélekkel — felismertem a cselekvés és a bajvívás szükségességét és azt bátran vállaltam.

Ebben a percben azt láttam, hogy gyalogságunk nem tud elválni az ellenségtől. Azért tehát, — nehogy az ellenség megmaradt gyalogságunk eme részeit is tűzzel lefoghassa és ezek is fogságba iussanak, — elhatároztam, hogy minden erőmmel az ellenség főtámadó csoportja elé vetem magamat és az utolsó lötlény kilövéséig fedezem a gyalogságom visszavonulását, utána pedig Lóweyce felé elvonulok.

Ennek végrehajtására az üteg fogatait felkapcsoláshoz a lövegek mellé rendeltem, míg az üteggel a csak kifejthető leggyorsabb tüzet az ellenség rohamozó csoportjára fektettem.

A lövegek egészen az izzásig mintegy 30 percen keresztül a tőlük csak kitelhető legfokozottabb tűzgyorsasággal szünetek nélkül ontották a srapneleket.

Az üteg ezzel a hatalmas és meglepő tűzcsapással megállította az ellenséget és előnyomulását késleltette, úgyhogy visszavonuló gyalogságunk az ellenségtől elválhatott és Lóweyce-nél újból állást foglalhatott.

Az üteg eme döntő teljesítményének végső perceiben azonban egy ellenséges átkaroló csoport, amely a falut délről megkerülte (lásd a 2. sz. vázlatot), már rajtaütésszerűen a lövegállásra támadt és azt puskatűz alá vette.

Megfigyelő helyemen erről értesülve távbeszélőn nyomban intézkedtem és a lövegállásba indultam, de amire odaérkeztem, CZIEGLER ISTVÁN hadnagy, a mozdonyostiszt és DR. VÉSSEI EDE had-

nagy, az üteg első tisztje már helytállottak és az utolsó kartácslövésekkel elsöpörték a lövegállást ért ellenséges rajtaütést.

Jól végzett munka után tehát az üteget felkapcsoltattam és vágta-ban az úton kétoldali ellenséges gyalogsági tűztől jóideig kísérve Lówczyce-re vezettem, ahol az üteg rendezkedett. Nagy meglepéssel állapítottam meg ott, hogy az üteg kevés veszteséggel állotta ki a kemény próbát és hogy legénységem tettekkészsége és fegyelme úgy a végrehajtott nagy teljesítmény alatt, mint utána is ragyogó volt.

Lówczyce-ről Rudá-ra meneteltem, ahol löszert felvételeztem és ütegemet ismét teljes harckész állapotba helyeztem.

Ezzel a Zablotowce-i események első napja lezárult.

1915. JÚNIUS 9.

Az ellenség június 8-án virradóra régi harcállásába visszament; úgyhogy, harcsoportunk megmaradt küzdőcsapata, — amelyet némi kiegészítés után ellentámadásra rendeltek, — elhagyott védővonalainkat harc nélkül ismét elfoglalta.

A Dnyesztertől északra azonban a Bothmer hadtest által képezett hídfőállást az ellenséges túlerő nyomása folytán már június 8-án kiürítették és csapatait Zurawno-nál a Dnyeszter hídon át a folyó déli területére vonták vissza, úgyszintén harcsoportunk balszomszédos hadosztálya ellen is erős támadás indult meg; hogy a mi kis harcsoportunknál bekövetkezendő események is már előreláthatók voltak.

Harcsoportunk 7-iki nehéz küzdelme csakugyan nemsokára, vagyis már másnap június 9-én délután megisméltődött, de még jóval súlyosabb mértékben, mégpedig egy — a háború egész ideje alatt — eddig még sohasem tapasztalt túlerővel szemben.

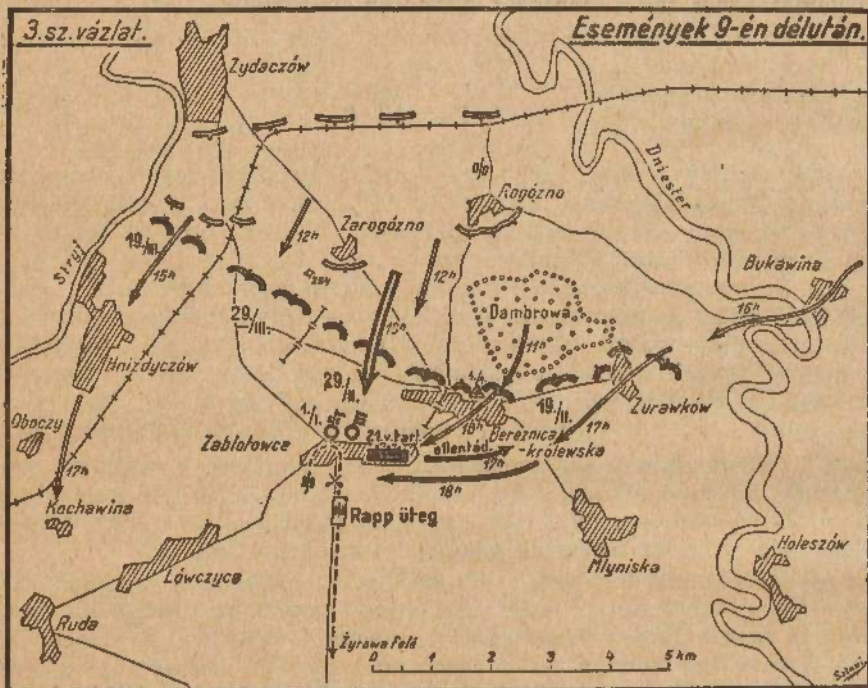
A vasúton Chodorów-ra érkezett 3. orosz gárda hadosztálynak egy teljes hadiállományú ezrede 4 zászlóaljjal ugyanis (lásd az 1. sz. vázlatot) a magas búzavetések lepléből meglepetésszerűen Zarogóznoról Zablotowce irányában a terep egész szélességében öt egymás mögött felsorakozott rajvonallal 18 órakor megrohmozta harcállásunknak számban és tűzerőben egyaránt gyenge vonalát. A megrohanás rendkívül gyors és erőteljes volt.

Ezzel a túlerővel szemben harcsoportunk magatartását és feladatát egy kiadott újabb szigorú parancs szabta meg, amely meghagyta, hogy a gyalogság az állást minden áron kell hogy tartsa és azt el nem hagyhatja. Ez a rendelkezés annak volt tulajdonítható, hogy a Dnyeszter folyón visszavont Bothmer hadtest oszlopai éppen ebben az időben tolódtak el és Zydaczów ellen újabb támadáshoz felvonulóban voltak.

A kiadott parancsnak a harcsoport minden egyes embere mindhaláláig híven meg is felelt. Éppúgy az üteg is újból teljes megfeszített erővel küzdött és egész tűzerejével rávetette magát a harcterület egész szélességéből egyszerre előrehömpölygő meglepően nagy és mély kiterjedésű célokra, felváltva lőtte azokat és nekik nagy veszteségeket oko-

zott. Ámde minden igyekezet hiábavaló volt, mert az üteg az előretörő széles célnak csak azt a részét tudta egy-egy rövid időre megakasztani, amelyen éppen tűzével rajtafelelt. De ez a megrohanás elhárítására elenyészően kevés volt.

Az orosz túlerő gyalogságunkat, mely a kiadott parancsnak megfelelően a végsőig hősiesséssel kitartott, rövidesen legázolta és vonalainkon átjutva tovább szabadon előre tört. Az ellenséges roham üteget már mintegy 200 méterre megközelítette, amikor szélterében, hosszában

az oroszok hatalmas Hurri-Huri csatakiáltása ismét felharsant és ütegem komoly válsága újból bekövetkezett. Minden elveszettnek látszott, mert gyalogságunk hősi ellenállásban teljesen felörlődött. Sem az üteg előtt, sem mellette egy gyalogos sem volt már, akit harcában támogatnom kellett volna. Így tehát más feladatom nem maradt, mint-hogy üteget vesztéből kimentsem. Már csak dél felé volt szabad az út. Az üteget azért nyomban az első tiszt vezérlése alatt vágásban elindítottam és az úgyszólván a rohamozó oroszok arcvonala előtt, illetve azzal párhuzamosan a falu két ritka házsora között némileg fedve, de nagy porfelhőtől kísérve, a falu déli kijárata felé vágta.

Én az üteg végén lovagoltam, vagyis visszavonulásnál mint parancsnok, — mint azt a szabály előírja, — az ellenséghez legközelebb. Onnan tisztán láttam, hogy az előretörő oroszok sapkájukkal

mily buzgón integettek felénk, hogy menjünk át, miközben azonban nem gondoltak arra, hogy a falu déli kijáratához közel, mi ott tőlük el is fordulhatunk, különben bizonyára tűzzel beavatkoztak volna az üteg díszelgő elvonulásába. Az üteg a falu kijáratánál lényeg délnek fordult és másodpercek alatt eltűnt a rohamozó ellenség szeme elől. Sebes vágtságban Zyrawa felé azonban az üteg még alig 300 méternyire Zablotowce szegélyétől, máris egy délről átkaroló ellenséges csoport puska- és géppuska oldaltűzébe került (lásd a 3. sz. vázlatot), amelynek tűzhalása mintegy 300 méterről a vágtság üteg fogataiban súlyos veszteségeket okozott.

Az élőveg rudas lovait csakhamar kilőtték, ezek felbuktak, az egyik a mozdony alá szorult, minek következtében a löveg hirtelen megakadt. A sebes iramban kitérni akaró második löveg a szűk útestről a jobb oldali árokba fordult, míg a harmadik löveg ugyancsak kitérés közben a baloldali árokba zuhant. A lőszerkocsik és egyéb járművek a gyors iram és pillanatnyi megállás folytán feltorlódtak, úgy-hogy pillanatok alatt a lövegek és járművek feltornyosult halmaza alatt vergődtek az istrángokba kuszált lovak és emberek, számszerint 109 ló és 124 tüzér, míg az ellenséges tűz mind élénkebbé vált.

Az üteg újból válságos helyzetbe jutott; léte vagy nemléte kérdésessé vált.

A tettek ideje ismét elérkezett és a tett váltotta ki most katoná-életemnek legkimagaslóbb és legvállságosabb perceit.

Ütegem vesztét látva éreztem, hogy itt becsülettel ki kell tartani. Éreztem, hogy ebből a kegyetlen helyzetből csak a lélekjelenlét és a példaadás segíthet, vagyis hogy ütegemet csak személyes példátadó magatartásommal menthetem meg.

Azért a heves tűzzel mit sem törődve, egyedül lóháton maradtam, hogy minden emberem lásson és azzal a kiáltással, hogy: „Vagy meg-mentjük ütegünket, vagy itt halunk meg mindannyian“ helyreállítottam a fegyelmet és a megtorpanás pillanatában támadt riadalmat.

Az üteg tisztjei és legénysége példás összefogással és fegyelem-mel egy emberként munkához lát, hogy az egy rakáson vergődő üteget ismét talpraállítsa. Az istrángokat elvágták, a mozdonyokat lekapcsolták és azokat, valamint a lövegeket és járműveket egyenként gyors egymásutánban szabaddá tették és egy-két vagy három lóval, úgy-ahogy szükségképen fozatolva vágtságban tovább indították, miközben a hajtótűzerek sok helyütt szórén lovagoltak.

E néhány végnélküli hosszú perc alatt mozdulatlanul, de feszül-ten várom még az utolsó lövegnek is a szabaddá tételét. Ezt az árokba fordult löveget azonban a már csak jelenlévő öt tüzér onnan kitolni nem bírja. Öt tüzér megfeszített izma nem elegendő és STEIDL JOZSEF főtüzér, a lövegirányzó azt kiáltja felém: „Főhadnagy úr, nem bírjuk!“ Mire lóról szállva oda ugrottam és az ágyú csövének nekifekve, egyesült erővel és minden izmunk végső megfeszítésével váltottuk be fogadott szent tűzéreskünet, mely szerint: „Lövegeinket soha el nem hagyjuk“.

Az ágyú lassan engedett, ügyel-bajjal az úttestre toltuk és vágóban elindítottuk. Már csak egy mozdony volt hátra, melynek kerekei közé egyik kilótt rudaslova szorult.

Ezt látva, máris kész voltam az elhatározással, hogy azt sem hagyom el. Egész munkát akartam végezni akár csak Szerbiában, amikor az ottani harcvonalnak 1914 december 4-én történt összeomlása-kor a visszavonulás alatt teljesen magamra maradván, az Arangyelovác előtti Lipje magaslattól egészen Zsupanac-ig 21 órán át éjjel-nappal szakadatlanul vergődtem az ellenség átkarolása elől üteggemmel vissza toronyirányban a tengelyig felázott mély talajban és útközben a kimerült lovak miatt az összes löszerkocsikat és egyéb járműveket elhagyva, végül már a háttalovaknak befogásával 8 fogatosan a legvégső erők megfeszítésével tudtam csak 6 lövegemet visszahozni és a saját csapatokat elérni.

Tehát most is a kitartás utolsó próbájával és a még jelenlévő 3 tüzér közös megfeszített erejével szabaddá tettük az utolsó mozdonyt is és útbaindítottuk. Legvégül jómagam is, — mint aki jól végezte dolgát, — lórakaptam és trombitásommal a legsebesebb vágóban, élénk golyózáportól jóideig kísérve, az ütegem után vágattam.

Ütegemet Zyrawa falunál értem utól, ahova azt parancsomra CZIEGLER ISTVÁN *hadnagy* vezette. Az üteg ott gyülekezett és rendezkedett, majd utána a Dnyeszter déli partjára hátrált *Bothmer* hadtest visszavonuló vonatoszlopait biztosította. Ezeknek az elvonulása után azonban, minthogy az üteg semmiféle csapattal érintkezésben nem volt és egy gyalogos védelme nélkül állott, viszont az a meglepő jelentés érkezett, hogy a kozákok az úton közelednek, az üteggel a legközelebbi parancsnoksághoz meneltem.

Igy érkeztem Stryjbe, ahol a tört rudakat, az elszakadt és szétvágott szerszámzatot szükségképen pótoltam és javítottam, löszert felvételtem és utána a német kötelékből kiválva mint hírmondó SZURMAY *altábornagy saját hadseregcsoport parancsnokhoz* meneltem, nála valamint HELLEBRONTH ANTAL *tábornok, akkori hadseregcsoport tüzérségi parancsnoknál* jelentkeztem, a helyzetet és a legfontosabb harcászati eseményeket megjeléntettem. Jelentéstétel után az akkori szűkös tüzérségi anyagviszonyok között azonnal — nehéz vizsontagságok között éppen megmentett, de még mindig teljes értékű üteggemmel máris újabb feladatokkal megbízva — további harchoz felvonultam.

Ezzel a június 7-i és 9-i heves csatanapok eseményei véget értek

TISZTEK ÉS LEGÉNYSÉG MAGATARTÁSA.

Az üteg tisztjei és egész legénysége a végrehajtott fegyvertényeknél, de különösen a gyalogság elvonulásának fedezésénél, majd pedig a halomra torlódtott üteg felszabadításánál és megmentésénél egy emberként tünt ki, azért az érdem is minden egyes embert egyformán illet meg.

Ha a történtekre visszagondolok, a legválságosabb percekben látom magam mellett példás buzgó odaadással munkámban CZIEGLER

ISTVÁN és DR. VÉSSEI EDE *hadnagyokat*, HORVÁTH GÉZA *főtüz-mestert*, HOLTZPACH (VÉGSŐ) KÁROLY *lövegvezetőt*, STEIDL JÓZSEF *irányzófőtüzért*, VAS ISTVÁN és JANURA JÓZSEF *kezelőtüzérek*et, stb. Ezeket a neveket pedig követi sorban az üteg minden egyes embere és lova, mert csak ezeknek összefogott buzgósága, valamint az egész üteg felkészültsége és erénye válthatta ki e két csatanapon egymásután ezeket a ragyogó teljesítményeket, melyeket a HADILEVELTÁR és így a TÖRTÉNELEM is elismert és az 1914—18. évi világháborúban kimagasló haditettei közé sorolt.

A FEGYVERTÉNYEK KIHATÁSA.

A saját és szomszédos harcvonalon a végrehajtott fegyvertények közvetlen kihatása a következőkben jutott kifejezésre.

Június 7-én harccsoportunk gyalogságának felét, kb. másfél zászlóalj, — amely a nehéz küzdelemből kikerülve megmaradt és az ellenséges túlerő nyomása elől visszavonult — üteggemmel olyan eredményesen fedeztem, hogy további nagyobb veszteségektől és végül ezt a részt a fogságba jutástól óvtam meg, úgyhogy ez a jelentékeny erő-tényező a másnap megindítandó ellentámadáshoz az akkori szűkös erőviszonyok között már eleve rendelkezésre állott.

Június 9-én végrehajtott fegyvertényemmel pedig ütegemet a teljes megsemmisüléstől mentettem meg, úgyhogy az akkori szűkös tü-zérségi anyag viszonyokban ütegem mintegy teljes értékű harcegység már másnap ismét felhasználható volt.

A június 7-iki fegyvertényemnek a szomszédos harcvonalra való kihatását, valamint hadműveleti szempontból való méltatását és igazolását később látni fogjuk GRÓF BOTHMER német vezérezredes idecsatolt bizonyítványában.

HOZZÁSZÓLÁSOK ÉS IGAZOLÁSOK.

Minekután a június 7-én és 9-én vívott csatanapok történetét elmondottam, szóljon hozzá most már más is, elsősorban a jelenvoltak és a legilletékesebb parancsnokok.

Igy mindenekelőtt bemutatom a hadosztály, a harccsoport, az ezredparancsnokom, egyik zászlóalj, egy századparancsnok és egyik ütegtisztém írásbeli nyilatkozatának rövid kivonatát, továbbá a Hadileveltár kiadványának összefoglalását, a Mária Terézia Rend káptalanjának bírálatát és végül gróf Bothmer bajor királyi vezérezredes hadtestparancsnok bizonyítványát szószerinti fordításban, amelyek mind-mind fegyvertényemhez szorosan tartozó értékes élő emlékek.

FESTL LEHEL *altábornagy, volt hadosztály parancsnokom* fegyvertényem végrehajtása után szerkesztett kitüntetési javaslatra 1915 július 28-án a következő véleményt írta: „*Rapp főhadnagy hősi magatartása Zablotowce-nél minden elismerésre méltó.*“

NAGEL EMÁNUEL KÁROLY *akkori alezredes, a gyalogsági harcsoport volt parancsnoka* vitézségi bizonyítványában igazolta, hogy a Rapp-üteg hatásos tüzével jóideig feltartóztatta az orosz túlerőt és a gyalogság visszavonulását önfeláldozóan az utolsó töltény kilövéséig fedezte. Rapp főhadnagy ütegparancsnok ütegevel a gyalogságnak fényes szolgálatot tett, miért magatartása minden elismerést megérdemel.

Merényi SCHOLTZ GUSZTÁV *akkori tüzérezredes, volt ezredparancsnokom* 1915 július 24-én rólam szerkesztett kitüntetési javaslatában kifejtette, hogy Rapp főhadnagy a 29. gyalogezred visszavonulását valóban hősi módon fedezte. Azonkívül igazolta, hogy Nagel alezredes gyalogsági harcsoport parancsnok az események idejében megköszönte neki az üteg június 7-iki nagyszerű támogatását és Rapp főhadnagy magatartását és teljesítményét a következő szavakkal jellemezte: „Rapp előtt kalapot le.“

VITÉZ GÉCZY SÁNDOR *akkori százados, a 29./II. zászlóalj volt parancsnoka* bizonyítja, hogy a Rapp-üteg kiváló erős tűzhatása a támadás alatt az oroszoknak igen nagy veszteségeket okozott és azok elnyomulását időről-időre megakasztotta. Igazolja továbbá, hogy visszavonulás közben zászlóaljával az üteg magasságába érkezve, egy altiszt útján értesítette Rapp főhadnagyot, hogy az oroszok egész közelről követik visszavonuló honvédeit, azt látta azonban és igazolja, hogy a Rapp-üteg nem vonult vissza, hanem helyén maradt, sőt tüzének teljes fokozásával fedezte a gyalogság visszavonulását mindaddig, amíg az utolsó töltényt ki nem lötte. Meggyőződése, hogy Rapp főhadnagy és ütegeinek önfeláldozó és elszánt magatartásának köszönhető, hogy az erőteljes orosz oldaltámadás katasztrófára nem vezetett, vagyis, hogy a nagy küzdelemből kikerült részek a fogságba jutástól megmenekültek.

DE SGARDELLI CAESÁR *akkori százados, a 29. honvéd gyalogezred volt századparancsnoka* igazolja, hogy Rapp főhadnagy június 7-én a gyalogságnak visszavonulását az ellenséges túlerő elől még akkor is önfeláldozóan fedezte, amikor az ő százada az üteg mellett már elhaladt. Rapp főhadnagy ütegevel az ellenség rohamát az utolsó töltény kilövéséig, végül már kartács lövésekkel feltartóztatta és üteget a teljes átkarolás elől élénk gyalogsági tűzben vágásban megmentette. Mondja tovább szószerint, hogy ez a lélekemelő fegyvertény, amelynek nemcsak ő maga, hanem egész százada is tanuja volt, buzdítólag hatott a visszavonulástól rossz hangulatban levő legénységére. Rapp főhadnagy iskolapéldáját adta annak, hogyan kell a tűzérségnek a gyalogságot támogatnia.

CZIEGLER ISTVÁN *akkori hadnagy, volt mozdonyostiszt* igazolásának kivonata. Rapp főhadnagy ütegparancsnok június 7-én Zablotowce-nál az orosz túlerő támadásának elhárítására az üteg által csak kifejezhető legnagyobb tűzgyorsasággal támogatia harccsoportunk gyalogságát. A nagykiterjedésű harcterület egész szélességében kibontakozott számialan cél leküzdésénél az üteg tűzlegyezőjét játszi könnyedséggel az egyik célról a másikra fektette. Mindig és mindenütt ott feküdt az üteg tüze, ahol pillanatnyilag legnagyobb volt a veszély. Az ellenség feltartóztatására, majd pedig a gyalogság visszavonulásának fedezésére az üteg fokozott tüzelése jóformán két és fél óra alatt egészen felhasználta két napra szóló lőszerjavadalmazását. Az utolsó kartácstöltény kilövése után pedig az üteg vágtlában, három oldalról gyalogsági tűztől kísérve elvonult és a gyalogságot követte. Ebből a kritikus helyzetből az ütegparancsnok az üteget saját maga indította el és az utolsó löveghez csatlakozva az üteg végén lovagolt az ellenséghez legközelebb, ami minden alantosának nagy lelki megnyugvást kölcsönzött. A mai napig is kizárólag az ő példás magatartásának és bátor fellépésének tulajdonítom, hogy az üteget — bravuros feladatának teljesítése után aránylag kevés veszteséggel, harci értékét megtartva — ki tudtuk vonni az ellenségnek már-már megsemmisüléssel fenyegető átkarolásából. Egyben szent meggyőződéssel állítom, hogy június 9-én hasonló teljesítmények után az üteget a teljes megsemmisülésből ismét csak az ütegparancsnok személyes bátorságával és példátadó magatartásával, valamint a jelen volt tiszték és legénység végsőkig kitartó összefogásával mentette ki.

Azok a hatalmas rugók, melyek ezt az üteget az említett napokon véghezvitt haditettekre képesítették, nem pillanatnyi fellángolásban vagy a veszély érzetében keletkeztek. Az az önfeláldozó tettekkészség, amely ezeken a napokon oly ragyogóan kifejezésre jutott, az az üteg hosszú, gondos erkölcsi és hazafias nevelésében és ennek a szellemnek állandó ébrentartásában gyökeredzett, mert bizonyos, hogy az egymást követő válságos helyzetekben véghezvitt kimagasló teljesítményeket csakis egy kiválóan nevelt, képzett és biztos kézzel vezetett üteggel lehetett végrehajtani. Tény az is, hogy az üteg lövésszakilag és fegyvel szemponjtjából is kiváló volt, ami szintén az ütegparancsnok érdeme. Rapp főhadnagy különben teljes mértékben birta minden egyes alantosának bizalmát és ragaszkodását, válságos pillanatokban pedig legmesszebbmenő tettekkészségét. Ime ezeken a felsorolt tényezőkhöz épült fel az üteg harcértéke, amely kimagasló fegyvertények végrehajtására képesítette.

Az 1./1. honvéd táborigyűlés az említett két napon hervadhatatlan érdemeket szerzett. Rapp főhadnagy ütegparancsnok pedig örökre beírta ütegét és ezzel együtt saját nevét a hadtörténelem lapjaira, amit a Hadilevéltárban elhelyezett harcjelentések fényesen igazolnak.

A HADILEVÉLTÁR tényleírásának végén haditetteimet szószerint a következőkben méltatta:

„Békéssy-Rapp főhadnagy a leírt harcok alatt tanúsított kimagasló magatartását és érdemeit lényegében abban foglalhatjuk össze, hogy:

Június 7-én, mint a Nagel-csoport egyedüli ütegének parancsnoka kiválóan ügyes és körültekintő tűzvezetéssel igen eredményesen támogatta a széles arcvonalon felaprózottan védekező gyalogságot, majd kimagasló fegyvertényt végrehajtott azáltal, hogy hátrálásra kényszerült gyalogságunkat az utolsó töltény kilövéséig önfeláldozóan fedezte. Abban, hogy a harccsoport gyalogsága több mint két órán át feltartóztatta a túlerővel támadó oroszokat, Békéssy-Rapp főhadnagy és ütegének kimagasló része volt.

Június 9-én pedig Békéssy-Rapp főhadnagy az üteg kiválóan eredményes harcászati vezetésén felül, parancsnoki befolyásának kimagaslóan vitéz és bátor érvényesítésével, valamint személyének halálmegvető latbavetésével tüntette ki magát. Mert annyi bizonyos, — és azt az üteg tisztjei és legénysége egyaránt igazolta — hogy *veszendőbe ment volna az üteg, ha nem Békéssy-Rapp főhadnagy áll annak élén és nem úgy cselekszik, mint ahogyan azt a válság perceiben tette.*“

A KATONAI MÁRIA TERÉZIA REND *káptalanjának bírálatá*. Az 1914—18. évi világháborúban 53 hónapig — vagyis az első naptól az utolsóig — megszakítás nélkül a tűzvonalon teljesítettem harctéri szolgálatot. Ezen idő alatt sokszor ismétlődtek válságos helyzetek, értékes, tanulságos és felemelő fegyvertények, amelyeknek különös elbírálására azonban — legkevésbé azok megírására és igazolására — akkor idő nem volt. Előreláthatólag így lesz ez most is, amikor a jelenben dúló újabb világháború válságos helyzeteinek részletei, kimagasló teljesítményei és tanulságai csak igen sokára fognak ki-kristályosodni és napvilágot látni.

Igy történt, hogy jelen fegyvertényemet is az igazolásokkal együtt csak jóval a háború után terjeszthettem elbírálásra a MÁRIA TERÉZIA REND *káptalanja* elé. A Bécsben összeült káptalan, amely 7 magyar és 7 osztrák magasrangú tábornokból állott, — élükön Arz vezérezredes, a magyar-osztrák vezérkar volt főnökével és von Dankl vezérezredes, volt hadseregpáncsnokkal — fegyvertényemet elbírálta és egyhangúlag szószerint az alábbi határozatot hozta:

„A KATONAI MÁRIA TERÉZIA REND 1931 október 3-án lezárt 14. káptalanja vitéz Békéssy-Rapp Rudolf alezredest, az 1. honvéd tábori ágyús ezred volt főhadnagy ütegpáncsnokát 1915 május 7-én és 9-én a Zablotowce-i harcokban tanúsított bátor magatartásáért a TISZTI ARANY VITÉZSÉGI ÉREM-re érdemesnek találta.“

E kitüntetés értékének megvilágítására meg kell állapítanom, hogy az 1914—18 évi világháborúban — Magyarország sok milliós hadseregének 600.000 magyar hősi halottja mellett — a Tiszti Arany Vitézségi Érem-mel mindössze csak 97 magyar tisztet díszítettek fel és ezek

ezt a kitüntetést csak kizárólag kimagasló személyes bátorságukért kapták.

GRÓF BOTHMER FÉLIX *bajor királyi vezérezredes, hadtestparancsnok* sajátkezűleg írt bizonyítványa szószerinti fordításban: „Bizonyítvány. vitéz Békéssy Rudolf alezredes, az események idejében Rapp Rudolf főhadnagy a m. kir. 1. honvéd táborigád tüzérezred 1. üteg volt parancsnoka, hősi fegyvertényének leírása teljes mértékben emlékeztetembe visszaidézte az 1915 június 7-én és 8-án Zurawno körül vívott feledhetetlen kemény, de becsülettől ragyogó napokat és hadtestem bal szárnyán Nagel alezredes honvéd harcsoportjának nehéz és veszteségteljes harcának részleteit. Tisztán emlékszem ezeknek a harcoknak hadtestem egész helyzetére döntően kedvező kihatására, úgy harcászati mint különösen hadműveleti szempontból.

Becsületemre és kötelességemre való hivatkozással igazolom tehát, hogy csakis a nagy orosz túlerő 1915 június 7-én végrehajtott előretörésének feltartóztatása és annak későbbi hatásos késleltetése által az ellenség hadtestem hátában az egyetlen főközlekedési utat — a Zurawno-ra vezető utat — nemcsak hogy el nem érte, hanem arra nyomást sem gyakorolhatott, úgyhogy rajta a lüktető élethez oly fontos közlekedést és ezen órákban a Dnyesztertől északra küzdő hadtestem főrészeinek már előre látható síma elvonulását — nemcsak hogy meg nem akadályozhatta, de még — nem is veszélyeztette. Az ellenséges lökés feltartóztatása és későbbi késleltetése nélkül az oroszok június 8-án hadtestem hátában a visszavonulás főútvonalán álltak volna és az általam végrehajtott hadműveletet — vagyis hadtestemnek a Dnyesztveren át való hátravételét és a folyótól délre Zydaczów ellen megindítandó újabb azonnali támadáshoz való átkanyarodását — lehetetlenné tette volna. Minthogy az orosz támadás feltartóztatását és késleltetését csakis a m. kir. 1. táborigád ágyús ezred 1. ütegének és annak minden dícséreten felül álló parancsnokának magatartása és ragyogó teljesítményei tették lehetővé, nem kell bizonyítanom, hogy ő június 7-én és 8-án a hadtest egész harc helyzetét döntő és kedvező módon befolyásolta és hogy ezáltal az ő fegyvertényei a rendkívüli és a hőstettek magasztos jellegét magukon viselik.“

TANULSÁG.

A június 7-i és 9-i harceseményekből a következő tanulságokat vonhatjuk le:

1. A HOSSZÚ FÁRADSÁGOS ÜLDÖZÉS VISSZAHATÁSA.

Az a csapat, amely az ellenséget egy egész hónapon keresztül fokozott menetekkel és szakadatlan harcokkal üldözi, veszít saját harcértékéből is, úgyhogy meglepetésszerű és fokozott követelmények különösen túlerővel szemben a csapatot könnyen felőrlik.

Ezt nemcsak a saját harccsoportnál tapasztaltam, hanem a 40. hadosztály zöménél is, amelynek német kötelékben a Zurawno körül vívott harcok után június 9-én reggel 600 puskája, a 6. honvéd gyalogezrednek pedig csak 66 puskája maradt.

2. AZ ERŐ ÉS FELTÉTLEN BIZTOSÍTÁS KÉRDÉSE.

Egy védelmi szempontból kritikus nyílt terepszakasznak széles kiterjedéssel, gyenge erővel és akadályok nélkül való feltétlen megtartása alig biztosítható.

3. HIREK HATÁSA.

A felváltás híre és különösen az arra való felkészülés a csapat harckészségét és harci kedvét nagy mértékben lerontja.

4. FOLYÓN VALÓ ÁTKELÉS.

Tanulságos és igen jelentékeny teljesítmény volt a 40. hadosztály gyalogságának és tüzérségének a Dnyeszter-menti harcokhoz való felvonulásnál, a másfél méter magas vizállású Stryj folyón való sikeres átkelése.

5. FELDERITÉS.

A csapatoknak kiadott intézkedésekben a Tájékoztatás az ellenség erejét utóvédeknek ítélte, holott az ellenség június első napjaiban Zydaczów körül már ismételten többszörös rajvonallal támadt — a hátsó sorok puska nélkül — amiről utóvédeknél jelentékenyebb erőkre kellett volna következtetni.

6. A ROKON FINNEK.

Igen érdekes jelenségként fel kell jegyeznem, hogy ezekben a Dnyeszter-menti harcokban harccsoportunk balszomszédságában a Szurmay seregcsoport csapataival szemben — tehát éppen *a magyarok ellen — a velünk testvér finn nemzet* 1. és 3. dandára harcban állott, mint az akkori orosz hadsereg alkotó részei és a Lemberg felé vezető fontos műutat biztosította (lásd az 1. sz. vázlatot).

TÜZÉRSÉG SZEMPONTJÁBÓL A KÖVETKEZŐ TANULSÁG MFRITHETŐ.

7. PARANCSNOKOK EGYÜTTMŰKÖDÉSE.

A gyalogsági és tüzérségi parancsnokok összműködése a harc alatt tökéletes volt, mert a gyalogsági harccsoport parancsnok harcálláspontja és megfigyelője a tüzérparancsnok megfigyelőjéhez közel volt, a válságos helyzet kezdetétől pedig egy helyen.

8. FEGYVERNEMEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE.

Az üteg teljesítménye ezekben a harcokban a tüzérség és gyalogság együttműködésének legjellegzetesebb iskolapéldáját adta.

Június 7-én ugyanis az üteg a gyalogságnak félszázadnyi tartálékán kívül az egyedüli támasza. A gyalogságot a harc minden mozzanatában teljes odaadással támogatja, tüzével az ellenséget több helyen visszaűzi, azt előnyomulásában megakasztja, gyalogságunk visszavonulását teljes erejével önfeláldozóan fedezi, az ellenséget ameddig csak löszere tart feltartóztatja és végül feladatát teljesítve magát a harcból kivonja, hogy továbbra is a gyalogság mindenre kész támaszaként maradjon.

A gyalogsági harccsoport parancsnok vitézségi bizonyítványában ezen teljesítményekre és az üteg együttműködésére vonatkozólag többek között szószerint a következőket írta: „Rapp főhadnagy ütegevel a gyalogságnak fényes szolgálatot tett, nélküle az ellenséges túlerő vonatainkat könnyen felsodoríthatta volna és elfoghatta volna a közelben levő többszáz kocsiból álló lovashadosztályunk vonatát is.“

9. A TÜZERŐ ÉS TÁMOGATÁS HATÁRAI, VALAMINT AZOK MÉRLEGELESE.

A biztosítandó 10 km széles terepszakaszon kevés gyalogságunknak megfelelő tüzérségi támogatására ütegem még meglévő 3 lövegének tüzeréje — a túlerővel szemben — elenyésző csekélynek bizonyult, úgyhogy az üteg a végsőkig megfeszített erejével, legfokozottabb gyors-tüzelésével, de még teljes önfeláldozása árán sem tartóztathatta fel az ellenséges túlerőt.

Ebből következik, hogy vannak bizonyos fizikai és anyagi határok, amelyeket sem a harcedv, sem az akaraterő legmagasabb fokával kiegyenlíteni nem lehet. Vagyis egy üteg harciszellemének, elszántságának, de elsősorban tüzeréjének határai vannak, amelyeket egy túlerővel szemben való alkalmazásnál mérlegelni kell, mert egy megfelelő eredményt fel nem tüntető és kihatás nélkül, azaz hiábavaló megsemmisülés, éppoly felesleges és káros, mint aminő becsületbeli kötelesség az önfeláldozás határáig vagy azon túl a megsemmisülésig, — ha indokolt — a helytállás.

Ennek mértékét és határát mindenkor a helyzet magaslatán álló vezető és parancsnok az elhatározás pillanatában meg kell, hogy szabja.

10. AZ ÜTEG TÜZGYORSASÁGA, LŐSZERELHASZNÁLÁSA ÉS A LÖVEGCSÖVEK ÁLLAPOTA.

Június 7-én délután 4 órakor megindult ellenséges támadás kezdetétől a főtámadás megindulásáig, vagyis 2 óra alatt az üteg a 10 km széles harcterületen számos mozgócél leküzdésére élénk és lassú tűzben 350 lövést lőtt. A tűzharc alatt az üteg egynapi löszerjavadalma-zással kiegészítette löszerét, úgyhogy a főtámadás megindulásakor 500 lövés állott rendelkezésre.

Az üteg délután 6 órától 6 óra 30 percig gyalogságunk visszavonulásának fedezésére a támadó főcsoport ellen tekintet nélkül arra, hogy a lövegek használhatatlanná válhattak volna, szükségből a megengedett legnagyobb tűzgyorsaságot felülmúló, vagyis a lövegektől csak kitelhető legfokozottabb tűzgyorsaságot fejtette ki és 30 perc alatt 500 lövést lőtt tűzszünetek nélkül, ami a megengedett tűzgyorsaság háromszorosa.

Nem érdektelen ennek a rendkívüli tűzvezetésnek és gyors tüzelésnek legalább egy tűzparancsát is feljegyezni, mert ilyen méretű tűzparancsok igen ritkák. A kifejtett gyorstüzelésnek különben ez volt a jellegzetessége, hogy a lövéselemléken változtatni csak alig kellett, míg maga a tűzparancs egymásután igen sokszor megismétlődött és leginkább csak röviden így hangzott: Üteg! 10 lövés gyorstűz! Erre a tűzparancsra 30 srapel gyors egymásutánban hagyta el a lövegcsöveket, mire kevés kivétellel ugyanaz a tűzparancs újra következett.

Ettől a fokozott és gyors teljesítménytől még a lövegek fékberendezése is teljesen felmelegedett, míg a lövegcsövek izzásig áttüzesedtek és gözölögtek, úgyhogy még Lówczycé-n a rendezés alatt még tréfára is kész legénységem ezen ritka látványosságon felbuzdulva, kísérletképen a csövekbe burgonyát tett, amely ott sísteregve nyomban megsült. A lövegek különben kibírták ezt a legmagasabb teljesítményt is és nem sínylették meg különösen, mert kitiünő bronzcsövek voltak és még továbbra is használható állapotban megmaradtak.

11. MEGFIGYELŐHELY ÉS TŰZVEZETÉS KÉT TŰZ KÖZÖTT.

Az üteg tűzharcához visszatérve, amint már említettem, én mint ütegparancsnok egy magas zsúpfedelű pajta tetején levő megfigyelőhelyemen fedetlenül, a körülöttem élénken röpködő gyalogsági lövedékek szabad terében létrán állva vezetem végig az üteg emlékezetes tűzharcát. A figyelőhely a lövegek lövonalába esett és mintegy 150 m-re a lövegek előtt volt, jobb és megfelelőbb híján azonban kénytelen voltam ott kitartani, annál inkább, mert a visszavonulás fedezése pillanatnyi tűzszünetet sem tűrt. A célváltoztatások következtében megváltozott oldalirányok és az előretörő ellenséggel egyszersmind rövidülő lőtávolságok, röppályák és alacsonyabb röpmagasságok folytán a srapelket mindközelebb hallottam felettem elsuhanni, sőt olyan alacsonyan repültek már, hogy egyesek a házak udvarán álló fák ágaiban megakadtak és mögöttem robbantak. Ezeknek minduntalan széjjelfreccsenő elütődő, de még tovább röpködő pirosgyantás srapel töltélgolyók piros pettyesre festették hátamat, de mindezekre akkor nem értem rá figyelni, mert a súlyos harchelyzet és ezekben a válságos percekben a mindennekefelett álló gyors tűzvezetés, vezénylés, vagyis az ellenséges roham megfékezése teljesen lefoglalt.

Mindezekből tanulságként következik, hogy az ütegparancsnok vagy tűzvezető figyelő helyén, bármily kritikus helyen legyen is az — még két tűz között is — ha a harchelyzet úgy kívánja, ki kell hogy tartson, példát kell hogy adjon, mert különben válságos percekben,

vagyis épp akkor, amikor arra leginkább szükség van, az üteg tűzerejét nem tudja teljes mértékben kiváltani és felhasználni. Ez a tétel különben újból azt a régi igazságot igazolja, hogy az üteg harcértéke mindig az ütegpárancsnok személyén csúcsosodik ki.

12. ARRA ESKÜDTÜNK, HOGY LÖVEGEINKET SOHA EL NEM HAGYJUK.

A vágtaból halomra torlódott üteg utolsó ágyújának az árokból való kiemelésénél a részleteslekmények megvilágítására és személyes beavatkozásom bizonyítására az Országos Vitézi Széknél hivatalosan az üteg legénységéből rendfokozatonként egy-egy emberrel, így többek között Steidl József volt irányzó-főtüzér, budapesti kőműves mesterrel, aki a Naphegy-utcában lakik, jegyzőkönyvet véttetem fel. Ebből az egyszerű rövid megnyilatkozásból is tisztán megítélhető az üteg tisztjei és legénységének igazi harcértéke és teljesítménye. Kivonatosan szószerint a következőképen hangzik: „Igazolom, hogy 1915 június 9-én vágtaban visszavonuló ütegünk a heves ellenséges oldaltűz következtében okozott veszteségek miatt megakadt, halomra torlódott, mely alkalommal az én lövegem a jobboldali, a harmadik löveg pedig a baloldali árokba fordult, míg többi lőszerkocsik és járművek a hirtelen megtorpanás miatt halomra torlódtak.

Igazolom, hogy Rapp főhadnagy, ütegpárancsnok úr ekkor az üteg végéről az élre ugratott, a heves gyalogsági tűzben előttünk megállott és hogy minden ember láthassa, lóháton maradt; onnan az üteg talpraállítására és megmentésére parancsokat adott oly hangosan, hogy minden ember meghallhatta.

Az összes tiszt urak és legénység erre csodás összefogással munkához láttak és az üteget a pusztulástól megmentették azáltal, hogy az istrángokat elvágva az üteg egyes részeit, mozdonyt és löveget külön-külön rövid félpercek alatt szabaddá tették és vágtaban tovább indították.

Igazolom, hogy ezen megfeszített munka során már csak az én árokba fordult lövegem, — melynek én irányzó főtüzére voltam, — maradt hátra utolsónak. Öt főnyi legénység a löveget az árokból — megfeszített ismételt próba után kitolni nem tudta, miért én az előttünk lóháton levő ütegpárancsnok úrnak fennhangon odakiáltottam: „Főhadnagy úr, nem bírjuk“

Rapp főhadnagy úr erre lováról leugrott, segítségünkre sietett, mint jólmegtermett sportember, az ágyú csövének nekifeküdt és így csak az ő segítségével, egyesült erővel az árokba fordult löveget az útestre fel toltuk és három löval fogatolva — melyek közül az éllovon a hajtótüzér szórén lovagolt — vágtaban elindítottuk.

Rapp főhadnagy úr — a mi régi ütegpárancsnokunk — iránt különben az üteg legénysége mindig lelkes szeretettel viselkedett, vele szívesen mindhalálig kitarított, a legnagyobb bajban is és mindnyájan egy emberként mindent megtettünk érte.“

A fegyelemnek, összefogásnak saját fegyvere és tisztjei iránti szeretet és ragaszkodásnak ilyen ragyogó példája csak a tűzérségnél jut-

hat kifejezésre, ami egy hosszú gondos nevelés eredménye, ahol a parancsnok, tisztek és a legénység éveken át együtt harcol és ezeket egy benső érzés összekapcsol, amely állandóan csak erősödik. Más fegyvernemeknél háborúban sohasem fejlődhetnek ki ezek az erkölcsi tényezők oly mértékben, mert a többi fegyvernemek már korábban fejlődnek, vagy hősiesen elvéreznek.

13. VÁLSÁGOS HARCHELYZETEK KIHATÁSA A SAJÁT CSAPATRA.

Válságos harchelyzetek a csapat teljesítőképességének próbakövei és harcértékének igazi fokmérői, a csapatot további harcra edzik, a legénység elszántságát fokozzák, a tisztek rátermettségét, de különösen a parancsnok magatartását és vezetését igazolják.

Kétségtelen, hogy válságos pillanatokban a legénység szeme mindig a parancsnokot nézi és a legjobb esetben úgy viselkedik, mint maga a parancsnok.

A történelemből megállapíthatjuk azt a tanulságot, hogy válságos helyzetek különösen emelik az abban helytálló tisztek tekintélyét.

A fegyvertény napjától kezdve ugyanis az üteg legénysége a vellem való találkozás egyszerűbb eseteiben is még fokozottabb és oly megkapó feszességgel tisztelgett nekem, hogy ezzel a ténnyel tisztán kifejezésre jutott, hogy válságos pillanatokban tanúsított példaadásom élénk nyomot hagyott és irányomban megkülönböztető magatartásra készítette a legénységet.

14. AZ ELHATÁROZÁS ÉS VÉGREHAJTÁS TÉNYEZŐI.

Válságos helyzetekben a felkészültség, kötelességérzet és rendíthetetlen bátorság érleli meg a parancsnokban a cselekvésre, vállalkozásra és tettekre az elhatározást, míg a tettekészség és vasakarát megadja az erőt a végrehajtáshoz.

15. A LEGUTOLSÓ MOZDONY FELSZABADÍTÁSA, VESZTESÉG ÉS VARGA TÚZÉR MEGKERÜLÉSE.

Ha a háborúban írt naplóm 1915 június 9-i feljegyzéseire tekintek, az elmondott eseményeken kívül még a következőket találom.

A sebes vágatából halomra torlódott üteget a tisztek és legénység példás összefogása csakhamar talpraállította és mialatt ennek részei nagy távközökben az úton Zyrawa felé vágattak, a helyszínen nagy emberséggel felszabadítottuk és útbaindítottuk az utolsó árokba fordult löveget is. A végén már csak egy mozdony maradt a helyszínen, melynek kerekei között egyik kilőtt rudaslova szorongott. Ezt látva, elhatároztam, hogy ezt sem hagyom el és azért ennek felszabadítására azonnal neki is estünk. Rajtam kívül jelen volt még VARGA ISTVÁN, JANURA JÓZSEF tűzér és egy hajótűzér két lovával. Tehát a végső erők megfeszítésével nagy ügyel-bajjal, de végül mégis sikerrel leemeltük a lóról, szabaddá tettük és elindítottuk az ütegtől elmaradt legutolsó részt is.

Dolgomat így jól végezve, végre magam is sarkantyúba kaptam lovamat, nyakára feküdtem és lehunyva szememet vitt Béres lovam és ment ahogy csak bírt, nem törődve akárhogy porzott és sistergett körülöttünk a golyó. Pákozdy ütegtrombitásomtól követve ütegemet, Zyrawa-nál értem utól, ahol az rendezkedett. Bár az üteget igen megviselt állapothban találtam, a szakadt szerszámzat, tört rudak, sebesültek és hiányzók dacára azonban mégis megnyugvással kellett megállapítanom, hogy az üteg a megsemmisülés határából aránylag kevés veszteséggel került ki. Ezt elsősorban saját emberségének és gyorsaságának köszönhette, másrészt annak, hogy az üteg feltorlódásának helyét az ellenség szeme elől némileg eltakarta az út mentén álló néhány kökénybokor. Köszönhette továbbá annak is, hogy az oldalmenetben elvágta az üteg egyes egységei a torlódás helyéről egyenként és csak időközönként szabadultak fel, indultak tovább és így nagyobb távközökben követték egymást, ami az üteg menetoszlopát az ellenséges tűzben kedvezően elnyújtotta, az ellenség tüzét pedig szétozta és felaprózta. Ezek a szerencsés körülmények az üteget sok vértől kímélték meg, különben annak nagyrésze elveszett volna. Ezt a feltevést megerősíti az a tény is, amelyet a torlódás színhelyén dr. Véssei Ede hadnagy saját maga állapított meg, aki egy fa mellett állva látta, miként csapódott a fa törzsébe egy géppuska lövedéksorozat. Hogy tehát ez a jelentékeny tűzhatás a halomra feltorlódott üteget nem érte, az csakis SZENT BORBÁLA védőkarjának tulajdonítható.

A veszteségeket a rendezés alatt állapítottuk meg. Hiányzott 6 fő, 10 ló, azonkívül a sebesülések száma 12 fő volt Sajnos elsősorban hiányoztak Varga István, Janura József tüzérek, éppen azok, akik az utolsó mozdony megmentésénél a végsőkig mellettem kitarítottak és segítségemre voltak. Bár magam is láttam, hogy ezek az indulásnál a mozdonyra felkapaszkodtak, de útközben a sebes vágásban haladó mozdonyról sajnos leszakadtak és lemaradtak. Rendkívül sajnáltam legderekből embereimnek elvesztését és főleg azt, hogy az üldöző kozákoknak éppen ők estek áldozatul.

Ezt a feltevést megerősítette különben a 29. gyalogezred kürtöse, aki a rendezés alatt az üteg mellett elhaladván, vágóban vitte az ezred megmentett zászlóját és jelentette, hogy a kozákok nyomában vannak. Még valószínűbbé tette ezt a feltevést GÉCZY SÁNDOR *százados a 29. gyalogezred II. zászlóalj parancsnokának* megsebesülése is, aki ebből a harcból, ebben az időben, ezen a területen egy kozák kardcsapástól szenvedett nehéz fejsebbel szabadult.

Amde a gondviselés nem hagyja el a bátrakat.

A lezajlott nagy események és az elült világháborús viharok után 25 évvel később, 1940 év tavaszán legnagyobb meglepetésemre felkéréselt budapesti lakásomon egy elnyerendő adókedvezmény ügyével kapcsolatban és a Károly Csapatkereszt igazolása tárgyában VARGA ISTVÁN *tüzér*, aki a szibériai orosz hadifogságból szerencsésen hazakerült és Budapest környékén él családjával.

Nem mertem hinni szememnek. Csak amikor Varga István arcán a nagy sebhelyet láttam és ő a Zablotowce-i eseményeket elmondva

előadta, hogy vágóban a mozdonyról a ponyvával leszakadt és az esés az arcán látható éles nyomot hagyta; igazoltnak láttam, hogy tényleg ő az, akit a *Gondviselés az életnek megtartott és hazavezérelt.*

A meglepetés, a viszontlátás és a visszaemlékezés örömeiben Varga István tüzért a legkényelmesebb és legdíszesebb karosszékbe ültettem és ünnepélyesen felolvastam neki háborús naplójának 1915 június 9-i feljegyzéseit.

A becsületes munkára és a dicső teljesítményekre való visszaemlékezés, a napló feljegyzésében kifejezésre jutó meleg hang és gond legkitartóbb embereim elvesztése iránt, a hála és öröm könnyeit fakasztották és azok különösen ünnepélyessé tették a visszaemlékezés és az újratalálkozás örömteljes perceit.

Varga Istvánt nagy örömmel, azzal a meggyőződéssel és katona életemnek ama újabb tanulságával bocsájtottam el, hogy: „*A Gondviselés megsegíti a bátrakat.*“

VÉGSZÓ.

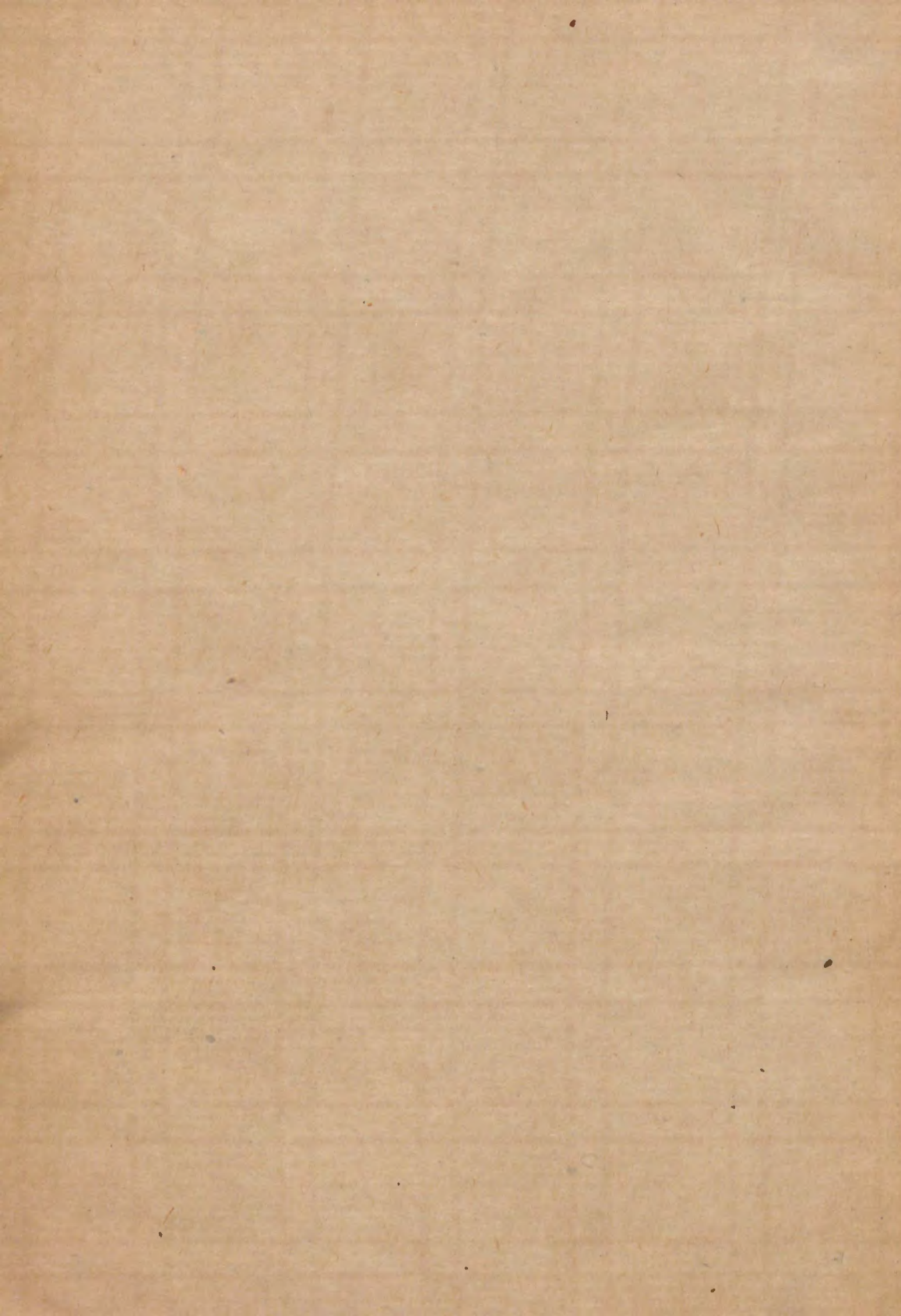
Elbeszélésem végére értem. Nagy örömömről szolgált, hogy elmondhattam, hogy elült viharok után Zablótoince-i fegyvertényem miként él emlékezetemben. Ha pedig most végezetül összefoglalva a mai idők távlatából ütegemnek 1915 június 7-i és 9-i harcaira visszagondoltok, ma is nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy **ÜTEGEM EZEK-BEN A NEHÉZ NAPOKBAN A TÜZÉRSÉG DICSŐ HAGYOMÁNYOS SZELLEMTŐL ÁTHATVA PÉLDÁSAN HELYTÁLLOTT ÉS A VÉGSŐKIG BECSÜLETTEL ÉS HIVEN TELJESÍTETTE KÖTELESSÉGÉT.**

A M. KIR. 1. HONVÉD TÁBORI ÁGYÚS EZRED 1. ÜTEGE 1915 JÚNIUS 7-ÉN ÉS 9-ÉN FÉNYES BETÜKKEL IRTA BE NEVÉT A MAGYAR HADTÖRTÉNELEMBE.

Budapest, 1942 március 15-én.

Sikló Rikóssy Kárp Rudolf
ny. tábornok.

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84725624

